Real
ਦੇਸੀ ਟਾਈਮਜ਼
Desi Times
ਹਫਤਾਵਾਰੀ
www.desitimes.ca
QCNA

DESI TIMES WEEKLY VOLUME 7 ISSUE #535 FRIDAY, 24 APRIL , 2026

ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੁਣ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ: ਕਾਰਨੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅੱਪਡੇਟ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ

ਓਟਾਵਾ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਹੁਣ “ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ”ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਟੋ, ਸਟੀਲ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਰਕਰ ਅਜੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਯੂਟਿਊਬ ‘ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ (ਨਵੀਂ ਵਿੰਡੋ) ਵਿੱਚ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਪਾਰ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਗ੍ਰੇਟ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨਦੇ ਸਮੇਂ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਨ।ਸਾਡੀਆਂ ਕਈ ਤਾਕਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਕੈਨੇਡੀਅਨਜ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅੱਪਡੇਟ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਔਫ਼ ਕੌਮਰਸ ਹਾਵਰਡ ਲੁਟਨਿਕ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਪਾਰ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਤੰਜ਼ ਕੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਖੁਦ ਇੱਕ ਨਿਰਯਾਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ‘ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇਗਾ।ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਹੁਣ 49,000 ਚੀਨੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 6.1% ਟੈਰਿਫ਼ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ 100% ਸੀ।ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਚੀਨ ਨੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੈਨੋਲਾ ‘ਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਘਟਾ ਕੇ 15% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਨੋਲਾ ਮੀਲ, ਲੌਬਸਟਰ, ਕੇਕੜੇ ਅਤੇ ਮਟਰ ‘ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2026 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਪੋਸਟ ਕਰਕੇ ਕਾਰਨੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਮੈਲਿਸਾ ਲੈਂਟਸਮੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਨੀ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਢੰਗ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਵਿੱਚ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਬਣਾਏ।ਆਪਣੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸਰ ਆਇਜ਼ਕ ਬਰੌਕ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ 1812 ਦੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਹੀਰੋ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਿਊਬੈਕ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ‘ਤੇ ਲੱਗੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਮਾਂਟਰੀਆਲ : ਕਿਊਬੈਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, 26 ਸਾਲ ਦਾ ਜੈਫ਼ਰੀ ਰੂਸਲ 764 ਨੈੱਟਵਰਕ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸਮੂਹ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਹਿੰਸਕ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੂਸਲ ਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਰਾਹੀਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ।

ਉਸਦਾ ਮਕਸਦ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਭਰਤੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਿਰੋਹ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੀੜਤ ਟੀਨੇਜਰ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 764 ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਟੀਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਔਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ Discord, Telegram, Roblox ਅਤੇ Minecraft ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਰੂਸਲ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਊਬੈਕ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹੋਰ ਔਨਲਾਈਨ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ Mentalyl/984/1984 ਇੱਕ ਔਨਲਾਈਨ ਗਰੁੱਪ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਵਜੋਂ ਲਿਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਓਟਾਵਾ : ਫ਼ੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਯਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਆਸਾਨ ਬਣ ਸਕੇ।ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਵਨ ਮੈਕਕਿਨਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਉਡਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਚੀਨ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿੱਧੀਆਂ ਯਾਤਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਚਲਾ ਸਕਣਗੀਆਂ।ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਹਰ ਹ਼ਫਤੇ 20 ਕਾਰਗੋ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ 2030 ਤੱਕ ਚੀਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ 50% ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬਹਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਟੇਅ ਵਾਲੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਰੀ 'ਚ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ

- ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਗਾਜ਼: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ।
- ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ: ਲਗਭਗ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਭਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਸਰੀ ਸ਼ਹਿਰ।
- ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ: ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਟੁੱਟ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ।
- ਗਤਕਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ: ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜੌਹਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਰਹੇ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ।
- ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ: ਸਿੱਖ ਰਾਈਡਰਜ਼ ਕਲੱਬ ਦੇ ਫਲੋਟ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਸਜਾਈਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ।

ਵੈਨਕੂਵਰ, 18 ਅਪ੍ਰੈਲ (ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ/ਮਹੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ) - ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ 128 ਸਟਰੀਟ ਤੇ ਸਥਿਤ ਗੁ: ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅੱਜ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ

ਅੱਜ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗੁ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਚ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਆਪਣੇ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਰਸਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁ: ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਪਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਜ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਜਾਈਆ ਗਈਆਂ ਕੇਸਰੀ, ਨੀਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਪੱਟਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚਾ ਮਾਹੌਲ ਖਾਲਸਾਈ ਰੰਗ ਚ ਰੰਗਿਆ ਨਜਰੀ ਆਇਆ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਲੰਗਰਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੰਤਜਾਮ ਵੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਸੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਪਾਸੇ ਸਜਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਆਰਜੀ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢਾਡੀ, ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆ ਵੱਲੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰੂਟ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਇੰਤਜਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਰੀ ਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਟ ?ੈਫਿਕ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੰਧੀ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਚ ਸਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਵੱਡੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚ ਤਕਰੀਬਨ 6 ਲੱਖ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਹੋਣੀ ਕਿਆਸੀ ਗਈ ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਉੱਥੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਆਏ

ਟਰੈਕਟਰ ਟਰਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੇ ਸਿਰਜਿਆ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ !

ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਟਰੈਕਟਰ - ਟਰਾਲੀਆਂ ਟਰੱਕਾਂ,ਜੀਬਾਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੇਲੇ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਨਜ਼ਰੀ ਆਇਆ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸਰੀ ਸਿੱਖ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਸਮੇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤਕਾ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਗਾਂਜੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖਣ ਯੋਗ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਵਧੀ, ਪਰ ਟੀਚਾ ਅਜੇ ਵੀ ਦੂਰ

ਵੈਨਕੂਵਰ : ਲੰਘੇ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫ਼ੌਜ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਭਰਤੀ ਟੀਚਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ ਜੋ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਮੈਕਗਿੰਟੀ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 7,310 ਬਿਨੈਕਾਰ ਫੁੱਲ-ਟਾਈਮ ਲਈ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਭਰਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਰਤੀ ਵਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 137% ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਫ਼ੌਜ ਅਜੇ ਵੀ 2017 ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਸ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ 71,500 ਫੁੱਲ-ਟਾਈਮ ਅਤੇ 30,000 ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੈਨਿਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਫੁੱਲ-ਟਾਈਮ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 67,827 ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਟੀਚੇ ਤੋਂ 3,600 ਘੱਟ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ 25,054 ਜਵਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 4,946 ਘੱਟ ਹਨ। ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਟੀਚੇ 2029 ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਕਗਿੰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹੀ ਗਤੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਟੀਚੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਕੈਰਨ ਹੋਗਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤਾਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਰ ਹੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ 270 ਦਿਨ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਹ 100 ਤੋਂ 150 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਘਟਾ ਕੇ 134 ਦਿਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ (ਨਵੀਂ ਵਿੰਡੋ) ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮੈਕਗਿੰਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੌਜ ਛੱਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਰ ਵੀ ਵਧ ਕੇ 8.5% ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਫ਼ੌਜ ਨੇ 8,200 ਨਵੇਂ ਫੁੱਲ-ਟਾਈਮ ਜਵਾਨ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਟ ?ੇਨਿੰਗ ਦੀ ਜਗ ?ਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਘਰਾਂ ’ਚ ਰੱਖੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ’ਚ ਭਾਰਤ ਕਿਹੜੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਹੈ

ਸੋਨਾ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ’ਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ’ਚ ਸੋਨਾ ਘਰੇਲੂ ਬਚਤ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ’ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ’ਚ ਸੋਨਾ 10 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ’ਚ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਭਾਰਤ ’ਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਤਪਾਦਨ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ’ਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਗੋਲਡ ਪਾਲਿਸੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁੰਦਰਾਵੱਲੀ ਨਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਹਨ। ਆਰਬੀਆਈ ਕੋਲ ਕਰੀਬ 800-820 ਟਨ ਸੋਨਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਸੋਨਾ ਕਰੀਬ 70-80 ਟਨ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਸੋਨਾ ਉਹ ਸੋਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇ ਸਣੇ ਮਾਈਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਯਾਨੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁੰਦਰਾਵੱਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਰਤ ’ਚ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਸੋਨਾ ਘੱਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ (ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਭਾਰਤੀ ਘਰਾਂ ’ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਹੈ। ਘਰਾਂ ’ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਹਨ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਸਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 27 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹਰ ਸਾਲ 600 ਤੋਂ 700 ਟਨ ਸੋਨਾ ਦਰਾਮਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੋਨਾ ਘਰਾਂ ’ਚ ਜਮ ?ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੋਨਾ ਕਿਹੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ?

ਵਰਲਡ ਗੋਲਡ ਕਾਊਂਸਲ ਮੁਤਾਬਕ ਫਰਵਰੀ 2026 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਕਰੀਬ 880 ਟਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੋਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ’ਚ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ’ਚ ਨੌਵੇਂ ਸਥਾਨ ’ਤੇ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਜਰਮਨੀ, ਆਈਐਮਐਫ, ਇਟਲੀ, ਫਰਾਂਸ, ਰੂਸ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਭੰਡਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਥਰੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ’ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਰੀਬ 500 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਦਾਣ ਹਨ (ਉਹ ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਪਰ ਉਤਪਾਦਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਇਨਵੈਂਨਟਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ’ਚ ਕੁੱਲ 518.23 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਦਾਣ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ’ਚੋਂ 494.50 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 23.72 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਸਾਧਨ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੋਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਉਧਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਸੋਨਾ ਕੱਢਣਾ ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸੋਨੇ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ’ਤੇ ਵੱਧ ਨਿਰਭਰ

ਸੋਨੇ ਦੇ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਨ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦਰਾਮਦ ’ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਸਾਲ 2023-24 ’ਚ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਰੀਬ 3600 ਟਨ ਕੱਚਾ ਸੋਨਾ ਅਤੇ 795 ਟਨ ਸੋਨਾ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਯਾਨੀ ਭਾਰਤੀ ਘਰਾਂ ’ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੋਨੇ ਦੀ। ਐਸੋਚੈਮ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਘਰਾਂ ’ਚ ਕਰੀਬ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਸੋਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ’ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਭਾਰਤ ’ਚ ਸੋਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਤ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਤਰੀਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਸੁੰਦਰਾਵੱਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਘਰ ’ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੋਨੇ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਮੌਰਗਨ ਸਟੈਨਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਘਰਾਂ ’ਚ ਕਰੀਬ 3.8 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸੋਨਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ ਕਰੀਬ 88.8 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਪਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਐਮਐਮਟੀਸੀ-ਪੀਏਐਮਪੀ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸੀਈਓ ਸਮਿਤ ਗੁਹਾ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਭਾਰਤ ਨੇ 2025 ’ਚ 710.9 ਟਨ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਪਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ 2024 ਦੇ 802.8 ਟਨ ਤੋਂ 11 ਫੀਸਦ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅੰਕੜਾ ਮੁੱਲ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੰਗ 30 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 7,51,490 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਸੋਨਾ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ’ਚ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਖਪਤਕਾਰ ਸੋਨੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ’ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਾਤੂ ਮੁੱਲ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਗਹਿਣਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਕੇ ਜਾਂ ਬਾਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਹਾ ਮੁਤਾਬਕ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 24 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 430.5 ਟਨ ਰਹਿ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ 17 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 280.4 ਟਨ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ’ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜਬੂਤ ਮੰਗ ਹੈ।

ਸੋਨਾ ਅਹਿਮ ਕਿਉਂ ਹੈ ?

ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ’ਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਚਾ ਸਮੇਂ ਸੋਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਨਾ ਬਰਾਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੁਦਰਾ ਮਜਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਾਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕੀਮਤ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰੁਪਏ ’ਤੇ ਦਬਾਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਉਸਦੀ ਮੁਦਰਾ ’ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ’ਚ ਉਤਪਾਦਿਤ ਜਾਂ ਨਿਰਮਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਐਕਪੋਰਟ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੰਪੋਰਟ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ’ਚ ਵੱਧ ਮਾਲੀਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸੋਨੇ ਦੀ ਇੰਪੋਰਟ-ਐਕਸਪੋਰਟ ’ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਵਧ ਸੋਨਾ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵੀ ਮਜਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਸੋਨੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਇੰਪੋਰਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ’ਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੋਨਾ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ’ਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ ਸਰਕਾਰੀ ਭੰਡਾਰ, ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਦਾਣ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ’ਚ ਰੱਖਿਆ ਸੋਨਾ। ਅਸਲ ’ਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੋਨਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਖਦਾਣਾਂ ’ਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ ?ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ’ਚ ਸੋਨਾ ਖਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਚਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਹਿਮ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ।

ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਿਉ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ?

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁੰਦਰਾਵੱਲੀ ਨਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ 500 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਦਾਣ ਹੈ, ਅਸਲੀ ਸੋਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਔਸਤਨ 1-3 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ’ਚ ਸਿਰਫ਼ 500-600 ਟਨ ਸੋਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੰਡੀਅਨ ਮਿਨਰਲਸ ਈਅਰਬੁੱਕ 2025 ਮੁਤਾਬਕ, 2023-24 ’ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ 1.6 ਟਨ ਸੋਨੇ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਦੁਨੀਆ ’ਚ ਸਾਲ 2023 ’ਚ ਕਰੀਬ 3300 ਟਨ ਸੋਨਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸ ’ਚ ਚੀਨ ਨੇ ਇਕੱਲੇ 375 ਟਨ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚਾਲੇ ਫਰਕ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਖਦਾਣਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਮਹਿੰਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ੋਖਮ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੀਮਿਤ ਸੰਸਾਧਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਪੱਕੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ। ਸੰਤੋਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬਾਥ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਵਲਪਮੈਂਟ ’ਚ ਵਿਜ਼ੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਉਹ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ’ਚ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਸੰਤੋਸ਼ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,÷ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੱਕ ਮਹਿੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ’ਚ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ’ਤੇ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦਾ 30 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟਿਆ

7,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਵੇਂ ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ, ਪਰ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਲੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ (ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ) : ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਭਰੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 7,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫੌਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਟਾਫ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੈਗੂਲਰ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 44,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 62 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਮੈਕਗਿੰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ’ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਰਤੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਹਨ, ਪਰ ਫੌਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਸਟਾਫਿੰਗ ਗੈਪ ਯਾਨੀ ਕਿ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ’ਤੇ ਕਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਈ ਅਹਿਮ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨਲ ਟਰੇਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਟਾਫ ਦੀ ਇਸ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਫੌਜ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ’ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਮੌਕਿਆਂ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੌਜੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ’ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਲਗਾਈ ਮੁਹਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ-2026 ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਵੀ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੰਘੀ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਹ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਦਸ਼ੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਐਕਸ ’ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਬਿੱਲ ’ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ”ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਉੱਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਜੀ ਨੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ..ਹੁਣ ਇਹ ਬਿੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ..ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਨਿਮਾਣੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕੋਟਿਨ- ਕੋਟ ਧੰਨਵਾਦ..ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ..।” ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ’ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ”ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।” ”ਅੱਜ ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਮਾਨਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਸਾਬ ?ਹ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਤਿਕਾਰ ਐਕਟ ’ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ’ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ?

ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਸ ’ਤੇ ਪਾਈ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣਾ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ ਪਰ ਨੀਅਤ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬੇਮਤਲਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਸੀਐਮ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਕਈ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਰੋਕੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਰਖੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ, ÷ਪੰਜਾਬੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਰਗਾੜੀ, ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ ? ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ’ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ? ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ 48 ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉੱਧਰ ਪੰਜਾਬ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਸਕੇ।

ਬੇਅਦਬੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵਾਲ ਵੀ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨ ’ਤੇ ਮਾਹਰ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਬਤ ਬੀਬੀਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ÷ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਵੋਟ ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ’ਆਪ’ ਦਾ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

ਸਿੱਟਾਮੁੱਖੀ ਨਜੀਤਿਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਇੱਛਾ ਜ਼ਰੂਰੀ: ਧਾਮੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਸਿੱਟਾਮੁੱਖੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਚ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਖ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀ ਪੀਟੀਆਈ ਮੁਤਾਬਕ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ’ਤੇ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ (ਸੋਧ) ਕਾਨੂੰਨ-2026 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਸਮੇਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਬੋਲੇ ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ

ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆਂਦੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ’ਤੇ ਲਿਆ।ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ÷ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਲੰਗੜੇ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ’ਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਿੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਟਕਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਚੀਮਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਲੱਗਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਮਾਹਰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ’ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਅਸੀਂ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ 2026 ਲਿਆਂਦਾ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਜਤਾਏ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ’ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਇਸਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੰਦਬੁੱਧੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਗਾਰਡੀਅਨ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ

ਕੀ ਹੈ ਨਵਾਂ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ-2026 ਲੰਘੀ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ ਐਕਟ-2008, ਜੂਨ 2008 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਪਾਈ, ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਅਤੇ ਸਾਂਭਣ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸ਼ ?ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਰਹੇਗਾ, ਇਸ ਵਾਰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ (ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅਧਿਕਾਰਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਗਾਰਜੀਅਨ (ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ’ਤੇ ਵੀ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ’ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਰੁਝਾਨ

ਓਟਾਵਾ (ਬਿਊਰੋ): ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਆ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਹੈ। ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਰੀਦ 8.3 ਲੀਟਰ ਸੀ, ਜੋ 2024 ਤੱਕ ਘਟ ਕੇ 6.8 ਲੀਟਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅਰਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 18 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤੁਲਿਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਾਈਨ) ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਿਹਤ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ, ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਰਿੰਕ ਪੀਣ ਨਾਲ ਜਾਨਲੇਵਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਬਜਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਾਲਤੂ ਖਰਚਿਆਂ ’ਤੇ ਕੈਂਚੀ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ’ਜਨਰੇਸ਼ਨਲ ਸ਼ਿਫਟ’ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਧਦੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਆਬਾਦੀ ਵੀ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਓਜ਼ੈਮਪਿਕ (Ozempic) ਵਰਗੀਆਂ GLP-A ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਮੰਨੀ ਜਾ

ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਘਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ’ਡਰਾਈ ਜਨਵਰੀ’ (ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ) ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਅਤੇ ’ਅਲਕੋਹਲ-ਫਰੀ’ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਆਵੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ: ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦਰ 2.4% ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਤੋੜੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ

ਓਟਾਵਾ (ਕੈਨੇਡਾ): ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ’ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਬੋਝ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਵਧ ਕੇ 2.4 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਕੈਨੇਡਾ (Statistics Canada) ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਭਾਰੀ ਉਛਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਊਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ 21.2% ਦਾ ਉਛਾਲ: ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ 21.2 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਊਰਜਾ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ 3.9 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਟਕਰਾਅ ਕਾਰਨ ਤੇਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਤੇਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ 4.4 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖ਼ਰਾਬ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੀਰੇ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਸੈਲਰੀ) ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇਲ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਖਰਚੇ ਵੀ 3.7 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਮੂਜ਼ ਦੇ ਜਲਡਮਰੂਮੱਧ (Strait of Hormuz) ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁੱਲ ਤੇਲ ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਦਾ ਲਗਭਗ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹਲਚਲ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਬੈਂਕ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ (Bank of Canada) ਦੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ’ਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਉਛਾਲ ਨਾ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਇਹ ਦਬਾਅ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ: ਨਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ

ਓਟਾਵਾ (ਬਿਊਰੋ): ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ’ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ, ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਗ ?ਹਾ ਦੇ ਡਰ ਹੇਠ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ’ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਐਂਡ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸਾਈਕਾਲੋਜੀ’ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31 ਤੋਂ 67 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 38 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇੰਨੀ ਗੁਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਣ ਕਾਰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਇਕੱਲਾਪਣ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ , ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਮੀ, ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਟਰਾਮੈਟਿਕ ਸਟਰੈਸ ਡਿਸਆਰਡਰ ਦੇ ਲੱਛਣ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੌਕਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਕਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ: ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ’ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਖੋਜਕਰਤਾ ਰੋਜ਼ਮੇਰੀ ਰਿਚੀਾਰਡੇਲੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਜਨਤਕ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੋ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ’ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ CSIS ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਸਾਲ 2024 ਵਿੱਚ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡੈਨ ਰੌਜਰਜ਼ ਨੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ (Workplace Culture) ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਤਰਜੀਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

Pro-Active Drayage
TRANSPORT PAD
Thank you for allowing us to be part of your business

CLASS 1 DRIVERS NEEDED

Transport PAD is looking for drivers with **at least 3 years Class 1 experience within North America** to join our team here in Montreal. Experience at CP, CN and Port is an asset. This will be an employee driver (on our payroll), not incorporated. Will be entitled to vacation days, sick days and paid for all federal statutory holidays.

Transport PAD is a family-owned business operating for almost 40 years, totally independent and not affiliated with any third party or logistics company. We are a leader in **intermodal drayage** in Quebec, serving many logistics partners. We have an experienced operations team that take pride in treating our drivers with respect. The safety and security of our drivers is our top priority. We offer a competitive renumeration package (including monthly and annual bonuses) and a great work environment.

We are located at 10765 Chemin Côte de Liesse in Dorval Montreal. If you are interested in joining our team, please call Marc at 514-264-4630. Transport PAD

http://www.transportpad.com

DAN-IPTV

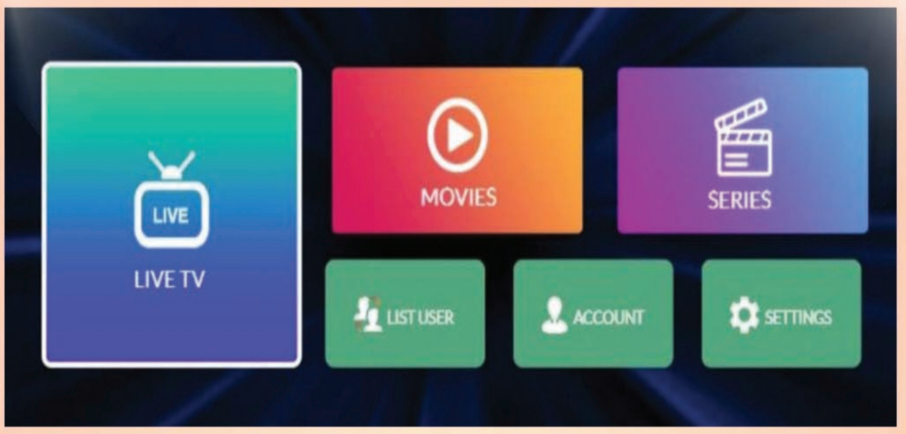

contact Info:438:929:8017

CHANNELS FROM AROUND THE GLOBE.

live channels,Punjabi,all Indian, Pakistani,English and All over The World with Sports package, Movies,Ppv,HBO,Sports, Netflix,Amazon,Disney,Apple,

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਅਨ ਲਾਈਵ ਚੈਨਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਤੁਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ
ਸਪੋਰਟਸ ਚੈਨਲਾਂ, ਮੂਵੀਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ, ਐਚਬੀਓ, ਨੈਟਫਲਿੱਕਸ,
ਡਿਸਨੀ ਅਤੇ ਐਪਲ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

Instagram:IAMDJDANNY
FACEBOOK: DANNY DANNY

ਅੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ | ਭੈੜੇ ਨਿਯਮ ਘਟੀਆ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ : ਬੁਰਕ

ਸੰਪਾਦਕੀ........

ਵਧ ਰਿਹਾ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜਾ ਕਿਵੇਂ ਰੁਕੇ

ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮਦ 39(ਬੀ) ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਰਥਚਾਰਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮਦ 39(ਸੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਥਚਾਰਾ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਵਸੀਲੇ/ਸ਼ਕਤੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਵਧ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜੇ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਾਸਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਧਨ ਦੌਲਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਤਾਜ਼ਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਮਿਲੀ ਅਤੇ ਹੈਲਥ ਸਰਵੇ 2019-20 ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 23 ਤੋਂ 47% ਬੱਚੇ ਬੌਣੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਦ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਤੇ ਉਮਰ ਮੁਤਾਬਕ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਤਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੌਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਖ਼ਤ ਭੁਖਮਰੀ ਦੇ ਸਿ‹ਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਤ ਖੁਰਾਕ ਕਰਕੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਘਾਟ ਇਸ ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਈ ਹੈ। ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ।

ਵਧ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜੇ ਕਾਰਨ 10% ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਮੁਲਕ ਦੀ 77% ਧਨ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਨੌਂ ਸੀ ਜਿਹੜੀ 2022 ਵਿਚ 119 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਦੀ 40% ਆਮਦਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 77% ਆਬਾਦੀ ਗਰੀਬ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ 20% ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਖੜੋਤ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆਈ ਮੰਦੀ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਸੁੰਗੜ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ 2014-15 ਤੋਂ 2019-2020 (ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮੁੜ ਲੀਹਾਂ ਉਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧ ਰਿਹਾ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜਾ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਥੌਮਸ ਪਿਕਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਸਤਕ '21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਰਮਾਇਆ' ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੀ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਪਿਛਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਵਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਨ ਦੌਲਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ 1980 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ 1991 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵਧਾ ਕੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਜੌਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਿਕਟੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਘਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਬਦਲੀ ਜਾਵੇ। ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰ ਅਮੀਰ ਕਰੋੜਪਤੀਆਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਧਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮਦਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਧਨ ਦੌਲਤ ਟੈਕਸ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਕਾਲਤ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ 50% ਤੋਂ ਵੀ ਜਿ‹ਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਮੀਰ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਮਦਨ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਕਟੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਸਕੈਂਡੀਨੇਵੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਾਂ ਕਾਫੀ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਰਮਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਸਿ‹ਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2016 ਵਿਚ ਧਨ ਦੌਲਤ ਟੈਕਸ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10% ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ 35% ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 23% ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਕਸ 35% ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਲਾਨਾ 1.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਆਮਦਨੀ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ, ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਟੈਕਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੀਆਂ, ਮਾਈਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਠੀਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ! ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆਲੀ ਉੱਜੜੀ

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਹਰਿਆਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਇੰਨੀ ਸੁੰਗੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੜਕਾਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਹਾਈਵੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਰੇਲ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਇਹਨਾਂ ਹਾਈਵੇ ਅਤੇ ਰੇਲ ਟਰੈਕਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਘੱਟ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਚੋਖਾ ਭਰਿਆ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਖੋਹਿਆ, ਹਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਗੰਦਲਾ ਕੀਤਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਿਆ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਜਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹੱਦ ਘਟੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਨੇ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਲੋਨੀਆਂ-ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹਨ! ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਤਾਜ਼ਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਲਗਭਗ ਗ਼ਾਇਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ ਸੁੰਗੜ ਕੇ 6.59% ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜੰਗਲਾਤ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰੀ ਕੀਰਤੀ ਵਰਧਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਹੇਠ ਰਕਬਾ 8,27,357.95 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ 32,87,468.88 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਕੇਵਲ 25.17 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ 6.59% ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ 7.48%, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ 8.00, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 9.96% ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾ 10.52% ਜੰਗਲ ਕਵਰ ਦਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਕਵਰ ਦਾ ਸਰਵੇ ਹਰ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਸਰਵੇਖਣ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟ ਇੰਡੀਆ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਫਾਰੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ? ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉਜਾੜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸ਼ੁੱਧ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਵਾ ਸ਼ੁੱਧ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੰਗਲਾਤ ਦਾ ਰਕਬਾ ਨਹੀਂ ਘਟਿਆ ਬਲਕਿ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਾਵਲੀ ਪਰਬਤ ਹੈ ਉੱਥੇ ਵੀ ਜੰਗਲਾਤ ਦਾ ਰਕਬਾ ਘਟਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਡੰਡਾ ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਅਰਾਵਲੀ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਵੈਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਮੱਚ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੋਕੇ ਦੀ ਮਾਰ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬੇਹੱਦ ਭਿਆਨਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੱਸਦੇ ਚਲੀਏ ਕਿ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਰਗੇ ਰੇਤਲੇ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣਾ ਇੱਕ ਚੁਨੌਤੀ-ਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟ ਰੁੱਖਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਝੁੰਝੁਨੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅੱਠ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹਰੇ ਭਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਮਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵੀ ਹੈ, ਵਧੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਅਸੀਂ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਦੱਸਣਾ ਇਹ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭੌਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ, ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜਗ ?ਹਾ 'ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਉੱਥੇ ਉਜਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀ ਜਗ ?ਹਾ ਉੱਪਰ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘਟੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨੱਕੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਿਆ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕੱਢ ਰਹੇ ਨੇ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆ ਇਹ ਰਸਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੱਢਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਵਾਸਤੇ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਠੱਲ੍ਹ ਪਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਨੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਕੁੱਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨ ਮੇਡ ਫਲੱਡ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ 10-12 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਹੋਈ। ਇਸ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਖੋਖਲੀ ਹੋ ਗਈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਘੱਟ ਗਈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਉਹ ਪਹਾੜੀ ਸੂਬੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜਿੱਥੇ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੰਦਲੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੈਸੇ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਨੇ। ਇਹਨਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਉਜਾੜਿਆ ਅਤੇ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਸਟੇਟ ਹਾਈਵੇ ਬਣ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ। ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਟੇਟ ਹਾਈਵੇ ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੱਚਤ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਹਾਈਵੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ?

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
9569820314

ਦੇਸੀ ਟਾਈਮਜ਼

Address:
140-6, Windsor Ave.
Lachine,
QC H8R1P7

singhatthwal@gmail.com
manjeetatthwal@gmail.com
Mobile No. +1 (438) 500-6024
Office number: 514-798-1794

Publisher	:	Manjeet Singh Athwal
Managing Director	:	Manpreet Singh
Editor-in-Chief	:	Amarjit singh
Office Admin	:	Satnam Singh
Design by	:	MANPREET SINGH
Videographer	:	Navjeet Sharma
Photographer	:	Paul Awasthi, Nirmal Bal GKB Media
Arts Critic	:	Wendy Rockburn
Free Lance Reporter	:	Joanne Penhale

Publishers Note

Desi Times and people associated with it are not responsible for any claims made by the advertisers or endorse any of their products or service advertised within. The views expressed in the Desi Times don not necessarily reflect the views of the publisher and editor. Desi Times is in the business of selling space but does not test or confirm the legilmacy of the claim made in the paper. Desi Times dones promote a healthy forum for discussion of a myriad of views in peaceful civilized manner while trying to dissuade any form of discrimination and abuse.

Contribution to the growth of the paper is most appreciated and sponsors and advertisers are trained for their support. We would like to thanks all the well wishers and supporters of Desi Times for making this endeavor possible. Let us be proud of our roots, humble in our temperament and rigorous in our efforts to attain greatness in our achievements

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ‘ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲਹਿਰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਪੂਤ, ਵਿਸ਼ਵ ਰਤਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਮਾਤਾ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਥ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਤੱਕ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਇਨਸਾਫ਼, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ, ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਹਾਸਿਏ ‘ਤੇ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਇਕ ਜਿਊਂਦਾ-ਜਾਗਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1891 ਨੂੰ ਮਹੂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਬੇਅੰਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ ?ਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਤਾਇਆ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਜਦ ਤੱਕ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਰਾ ‘ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਉਹ ਸ਼ੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਪੀਵੇਗਾ ਉਹ ਦਹਾੜੇਗਾ’ ਅੱਜ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਸੁਨੇਹੇ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਰੰਕ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤੇ। ‘ਹਿੰਦੂ ਕੋਡ ਬਿੱਲ’ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ, ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਵਰਗੇ ਮੌਲਿਕ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਰਗ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੂਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਸੋਚਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਰਹਿਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾਬਿਲ-ਏ-ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਾਰ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀਆਂ, ਲੱਗ ਰਹੇ ਜੈਕਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮ ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਅਸਲ ਸਤਿਕਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਅਪਣਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਨਾਅਰੇ ‘ਪੜ੍ਹੋ, ਜੁੜੋ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੋ’ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰੀਏ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਮਿਲੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ। ਸੋ, ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੋਚ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਓ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕਰੀਏ।

ਜੈ ਭੀਮ, ਜੈ ਭਾਰਤ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ
ਮੋਰਿੰਡਾ

ਝੜ ਰਹੇ ਪੱਤੇ

ਬਦਲਾਓ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ, ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ, ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਟਾਲ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੇ ਬਣਨਾ, ਵਿਗੜਨਾ ਤੇ ਟੁੱਟਣਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੈਅ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਬਦਲਾਓ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ਼ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੀਲ਼ਾ-ਵਸੀਲ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਇਸ 'ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ' ਅਤੇ 'ਅਪ੍ਰਵਾਨਗੀ' ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਰਾਹੀਂ ਸੌਖਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ 'ਬਦਲਾਓ' ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਬੰਦੇ, ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਦਲਾਓ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਬੰਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਿਨ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦੇ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲਾਓ ਨੂੰ ਟਾਲ਼ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਰਕੇ ਕਸ਼ਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੋਗਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਬਦਲਾਓ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ-ਪੂਰਵਕ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਓ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ, ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਓ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਡਰ, ਭੈਅ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਸਕੇ।

ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੈਅ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਦੁਨੀਆਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਜਗਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੰਸਾਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ:

'ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ।।
ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ।।'

(**ਆਸਾ ਮਹਲਾ-5, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ** 12)

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਲਈ ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਇਕ 'ਮੌਕਾ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ (ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦਤਾ) ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ, ਮਨੁੱਖ ਸੰਸਾਰਕ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਵੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਬਲਦਾਓ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

'ਰਾਮੁ ਗਇਓ ਰਾਵਨੁ ਗਇਓ ਜਾਕਉ ਬਹੁ ਪਰਵਾਰ ।।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰਿ ।।'

(**ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ-9, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ** 1429)

ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸਲੋਕ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਆਸਨ 'ਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਆਸਨ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਬਹਿਣਾ ਹੈ ? ਇਹ ਆਸਨ ਇੰਝ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਉੱਪਰ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਇਸ ਆਸਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੂਰਖ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ:

'ਸੇਖ ਹੈਯਾਤੀ ਜਗਿ ਨ ਕੋਈ ਥਿਰੁ ਰਹਿਆ ।।
ਜਿਸੁ ਆਸਣਿ ਹਮ ਬੈਠੇ ਕੇਤੇ ਬੈਸਿ ਗਇਆ ।।'

(**ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ** 488)

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀਮਦ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ: 'ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ' ਭਾਵ ਬਦਲਾਓ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਟੱਲ ਤੇ ਸੱਚਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਓ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ, ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕੁਰੂਕਸ਼ਤੇਰ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹੱਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਬੈਠੇ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ: 'ਹੇ ਪਾਰਥ, ਅੱਜ ਜੋ ਕੁਝ ਤੇਰਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਂਗਾ ? ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝ। ਆਪਣੇ ਹੱਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ। ਤੇਰੇ ਲਈ ਇਹੋ ਕਰਮ ਹੈ, ਇਹੋ ਧਰਮ ਹੈ।'

ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਤਮਕ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਵਿਅਰਥ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਾ ਗੁਆ ਲਵੇ।

ਖ਼ੈਰ ! ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਾਓ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਵੱਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਬਿੰਦਰ ਮਸਰੂਰ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ:

'ਝੜ ਰਹੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬੜਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ
ਇਹ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਸਿਖ਼ਰਾਂ ਹੋ ਗਏ।'

(**ਰਾਬਿੰਦਰ ਮਸਰੂਰ, ਤੁਰਨਾ ਮੁਹਾਲ ਹੈ (ਗ਼ਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਪੰਨਾ** 73)

ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਬਿੰਦਰ ਮਸਰੂਰ ਜੀ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਿਸਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਤਾ, ਖ਼ੇਤਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਬੰਦਾ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਛਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਵੇ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘੇ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਂ, ਹਉਮੈ ਦੀ ਇਸ ਅੱਗ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੰਨੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ।

ਖ਼ੈਰ ! ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-ਜਗਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਪੜ੍ਹਿ ਆ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਲੇਖਕ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ) ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਘੱਟਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ 100 ਫੀਸਦੀ ਲੇਖਕਾਂ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਇਸ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕ ਉਸ ਨਵੇਂ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਉਸਦੇ ਹੌਸਲੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੁੱਖ ਉੱਤੇ ਉੱਗਿਆ ਉਹ ਨਵਾਂ ਪੱਤਾ ਸੜ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕ ਉਸ ਨਵੀਂ ਕਰੂੰਬਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਗਾਹ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ।

ਖ਼ੈਰ ! ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਈ ਸ਼ਾਇਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਬੂਟਿਆਂ (ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ-ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੀ ਖਾਦ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖੋ ਇਹ ਨਵੇਂ ਬੂਟੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ। ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਲੇਖਕ-ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਦਿਲ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ:

'ਨਵੇਂ ਜੋ ਉੱਗ ਰਹੇ ਬੂਟੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖ
ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਝੋਲ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਤਾਂ ਦਾਦ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖ।'

(**ਦੇਵਿੰਦਰ ਬੀਬੀਪੁਰੀਆ, ਮੈਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੱਕ (ਗ਼ਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਪੰਨਾ** 36)

ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣਾ ਇੰਝ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਬੂਤਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਬੂਤਰ ਦਾ ਵਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਵੀ ਕਬੂਤਰ ਵਾਂਗ ਵਹਿਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਇੱਥੇ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਜਾਂ ਸੁਭਾਓ ਇਕੱਲੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਰ੍ ?ਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸ਼ੇਰ ਉਸਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਥਾਵੇਂ ਖੜਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗ਼ਰੋਂ ਮੁਸ਼ਕ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਫੇਰ ਇੱਕੋ ਥਾਵੇਂ ਰੁਕਿਆ ਬੰਦਾ ਕਿੰਝ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਬੰਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਦਲਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਖ਼ੌਰੇ ਕਿੰਝ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ? ਬਿਲਕੁਲ ਇੰਝ ਹੀ ਸਕੂਲ ਬਦਲਦਿਆਂ, ਕਾਲਜ ਬਦਲਦਿਆਂ, ਥਾਂ ਬਦਲਦਿਆਂ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬਦਲਾਓ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਹਾਂ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗ਼ਰੋਂ ਮਨ ਇਸ ਬਦਲਾਓ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸਹਿਜ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਬਦਲਾਓ ਦਾ ਡਰ. ਭੈਅ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਸਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-ਜਗਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੇਖਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਰਚਨਾ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਟੀਕਾ-ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਫੇਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਲੇਖਕ-ਲੇਖਿਕਾ ਆਪਣੇ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਲਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ (ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ-ਲੇਖਿਕਾ) ਲਿਖਤਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਵ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਰਾਬਿੰਦਰ ਮਸਰੂਰ ਇਸੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਬੜੇ ਵਿਅੰਗ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਮਿਸਰੇ ਵਿੱਚ 'ਇਹ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਸਿਖਰਾਂ ਹੋ ਗਏ।' ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਓਨਾ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੁੱਖ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਇਕੱਲੇ ਸਾਹਿਤ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਿੱਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

'ਝੜ ਰਹੇ ਪੱਤੇ' ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਭੋਗ ਕੇ ਰੁੱਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਰੁੱਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਖ਼ਰ 'ਤੇ ਸੋਭਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਇੱਥੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਣਾ। ਰੁੱਤ ਨੇ ਫੇਰ ਬਦਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਪੁੰਗਰਨੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਨਵਿਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੱਤੇ ਡਿੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਸਿਖ਼ਰ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਨੰਤ-ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਤੱਕ ਇੰਝ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਟਾਲ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਵਕਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇੰਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਸੀਆਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵਕਤ ਤੱਕ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਗੀਰ ਸਮਝ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਰਖ਼ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਆਖ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸ਼ ?ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਜ ਕੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕੋਮਲ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਲੱਖ ਯਤਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਬਿਰਤੀ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਨਾ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟਾਲ਼ੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ। ਫੇਰ ਇਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ? ਚੰਦ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਿਖ਼ਰ ਤੇ ਝੂਲ ਕੇ ਪੱਤੇ ਨੇ ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਡਿੱਗਣਾ ਹੈ:

'ਸੇਖ ਹੈਯਾਤੀ ਜਗਿ ਨ ਕੋਈ ਥਿਰੁ ਰਹਿਆ ।।'

(**ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ** 488)

ਖ਼ੈਰ ! ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਈਰਖ਼ਾ, ਦਵੈਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੱਢਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਨੂੰ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ। ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਮੇਰੀ...। ਜਿਉਂਦੇ-ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ ਸਾਰੇ।

ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ
ਸੰਪਰਕ: 90414-98009.

ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਡਿਜੀਟਲ ਜੁੜਵਾ ਰੂਪ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਕਾਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਸੁਪਰਵਰਕਰ' ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਚਰਡ ਉਹ ਏਆਈ ਟਵਿਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਰਿਚਰਡ ਸਕੇਲੇਟ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਚਰਡ ਸਕ੍ਰੀਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2ਡੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਆਮ ਚੈਟਬੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਚਰਡ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਕੇਲੇਟ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਭਾਸ਼ਾ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਚੈਟ ਜੀਪੀਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰਿਚਰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਕਾਲਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਪ੍ਰੇਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ। ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਕੇਲੇਟ ਦੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਨਤੀਜਾ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਟੈਕਸਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਵਿੰਡੋ ਤਿਆਰ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਕੇਲੇਟ ਸਲਾਹ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕਲਾਇੰਟਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਸਕੇਲੇਟ ਦੇ ਉਸ ਕੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਕਨਸਲਟੈਂਸੀ ਕੰਪਨੀ ਬਲੂਰ ਰਿਸਰਚ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਚਰਡ, ਸਕੇਲੇਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਐਡਮਿਨ ਨਾਮ ਦੇ ਟੈਬ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਕੇਲੇਟ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਚਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਯੂਕੇ, ਯੂਐਸ, ਯੂਰਪ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 50 ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ

ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਚਰਡ ਇੱਕ ਬਲੂਪ੍ਰਿੰਟ (ਨਮੂਨੇ) ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੂਕੇ, ਯੂਐਸ, ਯੂਰਪ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਬਲੂਰ ਰਿਸਰਚ ਦੀ 50 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਜੋ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਝ ਭਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਟੀਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰ ਜਣੇਪੇ ਲਈ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਬਲੂਰ ਰਿਸਰਚ ਇਸਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੋ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 20 ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੈਸਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਕੇਲੇਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ 'ਡਿਜੀਟਲ ਮੀ' ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀ ਗਾਰਟਨਰ ਵੀ ਸਕੇਲੇਟ ਦੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ 'ਨੌਲੇਜ ਵਰਕਰਜ਼' (ਜਾਣਕਾਰੀ-ਆਧਾਰਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਉਸ ਟ ?ਰੈਂਡ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏਆਈ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟ ?ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਰ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਮੇਟਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਾਰਕ ਜ਼ਕਰਬਰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਏਆਈ ਵਰਜ਼ਨ (ਰੂਪ) ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਤੋਂ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣੇ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਏਆਈ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹੈ - ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ? ਕਿਸੇ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕੀ ਐਕਸੈੱਸ ਕਰਨ (ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ) ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ? ਅਤੇ ਜੇ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ?ਕੈਲੈਨ ਲੋਮਾਸਟਰ, ਗਾਰਟਨਰ ਦੇ ਐਚਆਰ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰਿਸਰਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ ਜੋ ਕੰਮ ਅਤੇ ਵਰਕਫੋਰਸ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਏਆਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਵਾਕਈ ਸੰਭਾਵੀ ਫਾਇਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਗਵਰਨੈਂਸ ਠੀਕ ਹੋਵੇ, ਖਾਲੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ (ਕੰਪਨੀ/ਮਾਲਕ) ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੇਰਾ ਨਾਮ, ਮੇਰਾ ਅਕਸ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਛਾਣ ਮੇਰੀ ਹੀ ਰਹੇ। ਕੈਲੈਨ ਮੁਤਾਬਕ, ÷ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੱਖ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪੱਖ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਸਕੇਲੇਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਲੂਰ ਰਿਸਰਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਏਆਈ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਸੈੱਸ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਲੂਰ ਰਿਸਰਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੱਧ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਕੇਲੇਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮਹਿਨਤਾਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਬੋਨਸ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਨਤੀਜਿਆਂ, ਮਾਪਣਯੋਗ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਸਿਰਜਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਏਆਈ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਗਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਘੱਟ ਹੈ।" ਪਰ, ਬਰਸਿਨ ਅਤੇ ਸਕੇਲੇਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਫਰਕ ਹੈ - 'ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ। ਬਰਸਿਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ÷ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕੰਟ ?ਰੈਕਟ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਆਈਪੀ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋਕੇ ਸੋਚੋ, ਤਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ 'ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ' ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟਦੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸਦਾ ਟਵਿਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ 'ਡਿਜੀਟਲ ਟਵਿਨ' ਕਿੰਨਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਅਖੌਤੀ ਤਰੱਕੀ ! ਉਜਾੜੇ ਵੱਲ ਵੱਧਦੇ

ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਨੇ। ਕਈ ਜਗਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੋਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਜਗਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਕਿ, ਕੋਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ। ਕਿਤੇ ਗਰਮੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਮਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਸ ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ ? ਵੈਸੇ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਮੱਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਨੇ, ਉਹ ਅਖੌਤੀ ਤਰੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਫ਼ੈਕਟਰੀ, ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਲ ਉਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿੱਥੇ ਖੇਤੀ ਦਾ ਰਕਬਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਥੇ ਲਗਾਏ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੀ ਪਰਤ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲਾਅ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜ੍ਹੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਂਡਸਲਾਈਡ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਥੇ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਨਾਲ ਹੀ ਹਰੇ ਭਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਰੋਪੀਆਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਝ ਕੁ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰੋਹ ਹੀ ਕਮਾਇਆ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਰਾਵਲੀ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਰਾਵਲੀ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੱਟਿਆ ਵੱਢਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਆਰੀ' ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਵਕਤ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਕਾਟ-ਸ਼ਾਟ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਚੋਰੀ-ਛੁਪੇ ਪਹਾੜ੍ਹ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਵੈਸੇ, ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਥੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਫੀਆ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਤਾਧਿਰ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ਹਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਖੋਖਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁੱਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਗ ?ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ ?ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਗ ?ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ ?ਹਾ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਖਾਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਈ ਰੁੱਖ ਖਤਮ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 2026 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਵਿਸਟਾ ਪ੍ਰੀਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਬਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 3500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਇੱਕ ਜਗ ?ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ ?ਹਾ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਇੱਕ ਜਗ ?ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ ?ਹਾ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ।

ਰਿਆਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਤੋਖਨ ਸਾਹੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰੁੱਖ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਾਈਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ 1,734 ਕਾਰਤਵਯ ਭਵਨ 1, 2, ਅਤੇ 3 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 402 ਰੁੱਖ ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੋਂ, 390 ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਐਨਕਲੇਵ ਤੋਂ, ਅਤੇ 143 ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਾਈਟ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਸਾਲ 2023-24 ਤੋਂ 2025-26 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 5.29 ਕਰੋੜ ਰੁੱਖ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਬਦਰਪੁਰ ਸਥਿਤ ਐਨਟੀਪੀਸੀ ਈਕੋ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ 24,450 ਅਤੇ ਘਿਟੋਰਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 1,730 ਪੌਦੇ ਰੋਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 2019 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਸੈਂਟਰਲ ਵਿਸਟਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ, ਇੱਕ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਐਨਕਲੇਵ, ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਐਨਕਲੇਵ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਸਮੇਤ), ਅਤੇ 10 ਨਵੀਆਂ ਦਫਤਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਕਾਮਨ ਸੈਂਟਰਲ ਸਕੱਤਰੇਤ' (ਕਰਤਾਵਯ ਭਵਨ) ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ, ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰੁੱਖ ਕੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ-ਤਲਬੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹਾਈਵੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੱਟਿਆ ਵੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਤਾਪਮਾਨ ਉੱਪਰ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਖੈਰ, ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਵੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਭ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਦੇਸ਼-ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਮੌਸਮੀਆਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਹੜ੍ਹ ਆ ਰਹੇ ਨੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਕਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ, ਲੋਕ ਮਰ ਰਹੇ ਨੇ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ, ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸਿਸਟਮ ਸਭ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋੜ ਹੈ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੇਲਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਬਾਕੀ, ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
9569820314

ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਤਿਆਗ

ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਜ ਰਫਤਾਰ ਜਿੰ?ਦਗੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ,ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਆਣੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲੋਕ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਰੂਹ ਤੋਂ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦੇਣ।ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖੀ ਨੇਤਾ ਅਜਿਹੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਚਾਏਗਾ ?

ਸੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਿਆਗ ਕਰ ਦੇਣ।

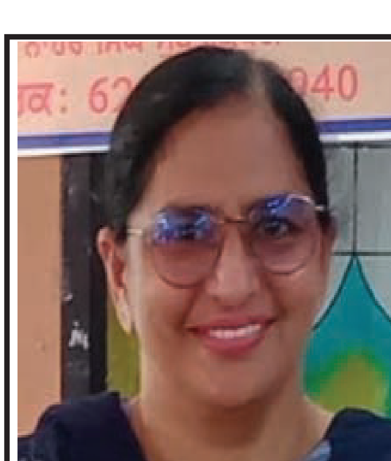

ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਧਨੌਲਾ (ਬਰਨਾਲਾ)
ਸੰਪਰਕ:- 7009715355 , 9878757904

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ, ਫੇਰ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਹੁੰ ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ।ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਣ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਣ ਦੇਣਾ।ਮਿਡਲ ਪੱਧਰ(ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿੱਦਿਆ, ਖੇਡਾਂ ,ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਆਦਿ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ (ਨੌਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ-ਪਹੁੰਚਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ,ਉੱਥੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਬਦਲਾਅ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਖੌਰੂ ਹੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਜੇਕਰ ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰੌਸ਼ਨ ਚਮਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੇਕਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਠਰ੍ਹੰਮੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਉਹ ਅਕੇਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਹਮੇਸਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਸਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਕਿ ਲੰਘਿਆ ਵੇਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ।ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੌਜਾਂ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਅਰਜਨ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਜਾਪਣ ਲੱਗਣਗੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦ 'ਅਸੰਭਵ' ਦੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਪਜੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਈਏ ਕਿ ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਮਿਸਤਰੀ ਲੱਕੜੀ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਛਿਲਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੰਦੇ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅਸੰਭਵ, ਔਖਾ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਰੰਦ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨਾ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸਮਾਜ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੇਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀਆਂ

ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ

ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਜੋਸੀਮੱਠ 'ਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਿ?ਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਫਤ ਗ੍ਰਸਤ ਖੇਤਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਰਾਰਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਇੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਛੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਕਿੰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਕਿਨੇਂ ਅਰਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਘਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ,ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਘਰ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ।ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ਕਿ 2012 ਵਿਚ ਉਤਰਾਖੰਡ ਖੇਤਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਦੀਆਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਕਾਸੀ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਗੱਡੀਆਂ ਹੜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨਸਾਨ ਫਿ?ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਭਲਿਆ।ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੋੜ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।ਆਬਾਦੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ।ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ, ਚੌੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜਮੀਨ ਧੱਸਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਰਿੱਸਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ ਹਾਲਾਤ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਜਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਹਿਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ ਦੇ ਮੈਕਲੋਡਗੰਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪੜਾਈ ਖੇਤਰ ਹਨ, ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਨਜਾਇਜ ਉਸਾਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।ਮਾਈਨਿੰਗ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਇਹ ਗੋਰਖ ਧੰਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜਿ?ਆਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਜਿ?ਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਵੱਲ ਵਿਸੇਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਦਰਤ ਹੀ ਰੱਬ ਹੈ।

ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ,
ਮੋਹਾਲੀ 7888966168

ਬੇਟੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਦਿਨ (18 ਜਨਵਰੀ) ਬੜੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ (ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸਾਂ) ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਸਬਾ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਵੀਂ ਵਿਖੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਤ੍ਰੇਲ ਇਉਂ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ! ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਵਿੰਡ-ਚੀਟਰ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ-ਮੁੱਛਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਿੱਜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਕੌਸ਼ੱਲਿਆ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੇਡੀ ਡਾਕਟਰ, ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਹਫਤਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦਾ ਦਿਨ/ਸਮਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਾਂ, ਸਵੇਰੇ ਛੇ ਵਜੇ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਰੂਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਡਰ' ਜਿਹਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਭ ਕੁਝ। ਮਨੋਂ-ਮਨੀਂ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ- ਬੱਚੇ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਆਮਦ ਬਾਰੇ। ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੇਟਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਬੇਟੀ। ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁੱਖਸਾਂਦ ਨਾਲ ਨਿੱਬੜ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾ ਆਵੇ...। ਸ਼ਾਮੀਂ ਪੰਜ ਕੁ ਵਜੇ ਨਾਲ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਰੂਮ 'ਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਬਾਹਰ ਸਾਂ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ- 'ਹਮਰੀ ਕਰਉ ਹਾਥ ਦੈ ਰੱਛਾ...'। ਓਧਰ ਅੰਦਰ ਪਤਨੀ ਨੇ 'ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ' ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। (ਇਹ ਗੱਲ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸੀ ਸੀ)। ਲੇਡੀ ਡਾਕਟਰ, ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਘਰੋਂ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਰੀਬ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮੀਂ ਪੰਜ ਵੱਜ ਕੇ ਸਤਵੰਜਾ ਮਿੰਟ ਤੇ ਨੰਨ੍ਹੀ ਪਰੀ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਲੇਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬੇਟੀ ਤੇ ਮਾਂ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਜੋ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਪੰਜੋਲਾ ਵਿਖੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਰਾਤੀਂ ਸੱਤ ਕੁ ਵਜੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। (ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਫੋਨ ਸੀ)। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਭਰਾ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ ਜੀ ਵੀ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਤਕ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਬੇਟੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 'ਮੁਬਾਰਕ' ਨਹੀਂ ਆਖਣੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਲੱਡੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਡੱਬਾ ਲੈ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਜੋ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਵਾਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਉਦਾਸ/ਗਮਗੀਨ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਪਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਅਗਲੇ ਨੂੰ 'ਵਧਾਈ' ਦੇਣੀ ਪੈ ਹੀ ਜਾਂਦੀ।

ਮੇਰੀ ਇਕਲੌਤੀ ਬੇਟੀ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਨ, ਬਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਟੀ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ-ਸਰੋਤ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਹਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਬਾਲ-ਕਵਿਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜਰੂਰ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪੁਸਤਕ, ਜੋ 2009 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਾਪੇ ਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ 'ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰ' ਵਜੋਂ ਲੈਣਗੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਜੇ ਮਾਪੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬੋਝ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਇਹ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਜੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਢੋਲ, ਡੀਜੇ ਵਜਾਈਏ, ਖੁਸਰੇ ਨਚਾਈਏ ਅਤੇ ਜੇ ਧੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ 'ਪੱਥਰ' ਸਮਝ ਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰੀਏ!

ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
ਪੋਸਟਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਅਕਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ-151302 (ਬਠਿੰਡਾ) 9417692015.

ਬਾਹਰੀ ਕੁੜੀ

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ
9988901324

ਸੰਦੀਪ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸੀ ਜੋ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਹਲੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭਰਜਾਈ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਸੀ ।ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬਣਦੀ ਸੀ ।ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦੋਵੇਂ ਆਪਸੀ ਸਲਾਹ ਮਸਵਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ।ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸਹਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਵੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸਨ ਕਰਕੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ।ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ ।ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਰਿਸਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਿੱਦ ਹੀ ਫੜ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰਲੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਹੀ ਲੱਭਿਆ ਜਾਵੇ।

ਹੁਣ ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ।ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਦਾ ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀ ਕੋਈ ਢੰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੂਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਸੰਦੀਪ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,"ਮੰਮੀ,ਜੇ ਇੱਥੇ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਝੋ।"ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਵਿਚੋਲਣ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ।ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਸੀ ਪਰ ਸੰਦੀਪ ਨਾਲੋਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ।ਦੇਖ ਦਿਖਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਗਨ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ।ਦਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ।ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ ਸਨ। ਬਾਹਰਲੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਨਵੀਂ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਨਖਰਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਸੀ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਦ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੰਦੀਪ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਨੇ ਰੋਟੀ ਫੜਾਉਣ ਲਈ ਦਰਵਾਜਾ ਖੜਕਾਇਆ ਤੇ ਰੋਟੀ ਦੀ ਥਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਈ। ਸੱਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲੀ, "ਮੰਮੀ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਨੀ ਵੀ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਆ ਗਏ ਹੋ, ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਊਗੀ ਆਪੇ ਆ ਕੇ ਖਾ ਲਵਾਂਗੇ।" ਨਹੋਰਾ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੀ, "ਐਨੀ ਅਕਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ।" "ਨੀ ਧੀਏ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਊਗੀ, ਮੈਂ ....ਤਾਂ ਲੈ ਆਈ ਰੋਟੀ, ਨਾਲੇ ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਤਾਂ ਐਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਆ।" ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ। "ਮੈਂ ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਉਸਨੂੰ," ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੈਸਮੀਨ ਚੀਖ ਕੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲੀ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਠਰ੍ਹੰਮੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ,"ਜੈਸਮੀਨ, ਮੰਮੀ ਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬੋਲੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੱਡੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਹੀ ਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਨੇ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਨਾਰਾਜਗੀ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ?" "ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾੜਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋ , ਸੰਦੀਪ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਦਤਮੀਜੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ?ਆਈ ਡੌਂਟ ਲਾਈਕ ਇਟ......ਯੂ.....ਟਿਪੀਕਲ ਇੰਡੀਅਨ ਹਸਬੈਂਡ.....।" ਜੈਸਮੀਨ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਬੋਲੀ। ਉੱਧਰੋਂ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਭਾਬੀ ਤੇ ਭਰਾ ਜੈਸਮੀਨ ਦੀ ਉ ਚੀ ਆਵਾਜ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਜੇ ਆਏ ਤੇ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਗੱਲ ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕਦਮ ਇਕੱਠੇ ਬੋਲੇ," ਕੁਛ ਨਹੀਂ... ਕੁਛ ਨਹੀਂ।" ਜੈਸਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਟੋਕ ਕੇ ਬੋਲੀ ,"ਕੀ ਕੁਝ.... ਨਹੀਂ ,ਕੁਝ ਨਹੀਂ.... ਇਹ ਕੋਈ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ ....ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ..... ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਨਾਂ ਦੀ ਚੀਜ ਹੀ ਨਹੀਂ....... ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਸਰ ਸੀ ਆਉਣ ਦੀ.... ਇਹ ਘਰ ਨਹੀਂ ਚਿੜੀਆਘਰ ਹੈ।" ਸੰਦੀਪ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜਤੀ ਸਹਾਰੀ ਨਾ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਸੀ ।ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦਮ ਉੱਚੀ ਬੋਲਿਆ,"ਜੈਸਮੀਨ..... ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ।" ਜੈਸਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਉਠਾ ਕੇ, ਇਕਦਮ ਬੋਲੀ ,"ਯੂ ਸੱਟ ਅੱਪ.......... ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਇਸ ਚਿੜੀਆਘਰ ਵਿੱਚ.... ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਰਦਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ," ਜੈਸਮੀਨ ਫੋਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਫੋਨ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫੋਨ ਖੋਹਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ," ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਰਿਹਾਂ.... ?ਤੇਰੀ ਐਨੀ ਹਿੰਮਤ..... ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਫੋਨ ਕਿਉਂ ਖੋਹਿਆ........?" ਜੈਸਮੀਨ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਸੀ। ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਠੰਡਾ ਹੋ ਕੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ," ਜੈਸਮੀਨ...ਗੁੱਸਾ ਠੰਡਾ ਕਰ।" ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ," ਧੀਏ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੱਸੀਦੀ ਆ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ.... ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੌਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਆਂ।" ਕਹਿਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਡ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੰਮੀ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਪਰਾਂ ਪਟਕਾ ਮਾਰਿਆ। ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਭਰਾ- ਭਰਜਾਈ ਵੀ ਜੈਸਮੀਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲੀ," ਹੂ ਆਰ ਯੂ ਟੂ ਇੰਟਰਫੇਅਰ.....(ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ)" ....ਉਹ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਏ। ਸੰਦੀਪ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਆ ਗਏ ।ਉਹ ਬਲੈਕ ਕਮਾਂਡੋ ਵਾਂਗ ਫੂੰ ਫੂੰ ਕਰਦੇ ਦਗੜ ਦਗੜ ਕਰਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜੇ ।ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਅਕਲ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੇਜਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜੋ ਅਬਾ ਤਬਾ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸੀ ਉਹ ਬੋਲੇ। ਜੈਸਮੀਨ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਦੋ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੂਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਚਲੀ ਗਈ।

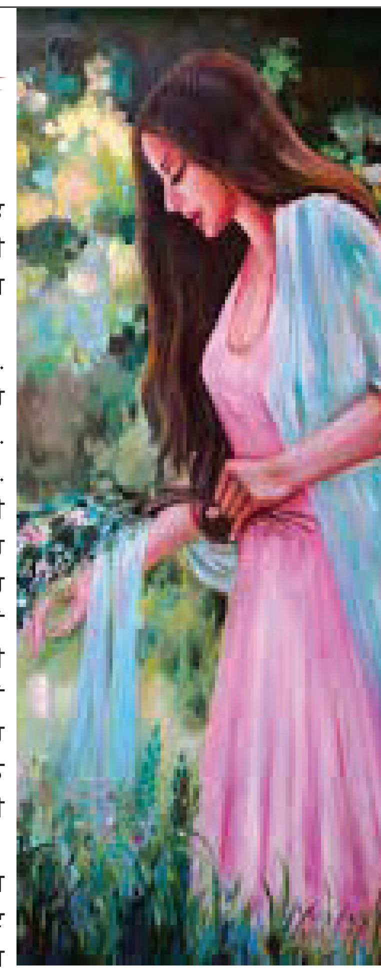

ਸੰਦੀਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜੈਸਮੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕਰ ਕੇ,ਬਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ , ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਿੱਥੇ.... ।ਆਖਿਰ ਉਹ ਵਾਪਸ ਵਿਦੇਸ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਦੀਪ ਦਾ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਜੋ ਉਸੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੈਸਮੀਨ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪੇਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਦੀਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਪਰ ਦਾਜ ਲਈ ਤੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਮਾਰਕੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ,ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਹੇਜ ਦੱਬਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾ ਕੇ ਕੇਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਦੀਪ,ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ,ਭਰਾ , ਭਰਜਾਈ,ਭੈਣ , ਭਣੋਈਆ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ।ਪਰ ਸਰੀਫ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।ਦੋ ਸਾਲ ਕੇਸ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਹੇਜ ਦਾ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਦੀਪ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਖੜ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ," ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿਓ... ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਿੱਦ ਦੀ ਸਜਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ,ਉਸ ਦਾਜ ਦੀ ਸਜਾ ਜੋ ਨਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਾਹਰਲੀ ਕੁੜੀ........।"

Life is a Story. Tell it Well
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖੋ

Proud to Provide the Community with grief support and healing experiences

ਸੋਗ ਭਰੇ ਮਹੌਲ ਨੂੰ ਸੌਖਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Maison funéraire Rideau Funeral Home
4275, boul. des Sources, Dollard-des-Ormeaux (Qc) H9B 2A6
514-685-3344 • www.rideaumemorial.com

In a special referendum on April 21, Virginia voters narrowly approved a Democrat-backed redistricting plan that critics rightly call one of the most brazen partisan gerrymanders in modern American history. Promoted with misleading ballot language about "fairness" and "independent commissions," the measure bypasses the state's existing bipartisan process and paves the way for new congressional maps that could flip as many as four seats toward Democrats ahead of the midterms.

This is not reform. It is a power grab dressed in democratic clothing, and it threatens to deepen cynicism about elections at a time when trust is already fragile.

Virginia was once a model for redistricting sanity. After years of litigation and negotiation, the state adopted a bipartisan commission designed to curb extreme partisan map-drawing. That system, while imperfect, forced compromise between parties. Now, Democrats—emboldened by narrow majorities and national ambitions—have convinced enough voters to scrap it in favor of maps that heavily favor their party.

The proposed districts would carve up the state to maximize Democratic-leaning areas, particularly around Northern Virginia's growing suburbs, while diluting Republican strongholds. Analysts project it could leave Republicans with only one reliably safe congressional seat in a state that remains purple. In a narrowly divided House, those four flipped seats could determine control of Congress and, by extension, the legislative fate of the Trump agenda on border security, energy, taxes, and more.

Defenders claim the old maps were themselves gerrymandered by Republicans or that this corrects historical imbalances. But two wrongs do not make a right. Independent analyses showed Virginia's prior maps were among the more competitive in the nation. The new process discards independent input and hands map-drawing power to politicians with a direct stake in the outcome—classic self-dealing.

The ballot language itself was deceptive, emphasizing vague "fairness" while obscuring the partisan intent. Voters in a low-turnout special election were asked to amend the state constitution on a complex issue. This is how democracies erode: not with tanks, but with incremental power plays sold as progress.

The broader danger extends beyond Virginia. If this stands, it invites retaliatory gerrymanders in Republican-controlled states during the next cycle. We descend further into a tit-for-tat arms race where maps are weapons rather than reflections of the people's will. The Supreme Court has largely left partisan gerrymandering to the states and political process, but that assumes good-faith actors. Virginia's move shows good faith is in short supply.

Republicans, including Governor Glenn Youngkin and Attorney General Jason Miyares, have vowed legal challenges and called on President Trump to explore every option, including bold ideas like retrocession of certain areas or federal pressure. While some remedies are extreme, the underlying grievance is legitimate: voters deserve competitive districts that respect communities of interest, not engineered safe seats for one party.

True reform would mean independent, transparent commissions with clear criteria—compactness, contiguity, respect for political subdivisions—and bans on using partisan data in drawing lines. Both parties have sinned on this issue historically. Virginia had a chance to lead by example; instead, it chose short-term partisan advantage.

The referendum's narrow passage reveals a divided electorate. Many Virginians, especially in fast-changing suburbs, prioritized other issues or bought the fairness narrative. But consequences will be lasting. Gerrymandered maps entrench incumbents, reduce accountability, and fuel polarization. They make swing districts rarer and governance harder. America deserves better.

Virginia's plunge into the gerrymandering abyss should serve as a wake-up call. States must resist the temptation of self-serving maps. Congress could consider national standards, though partisan gridlock makes that unlikely. Ultimately, voters must demand better and punish parties that prioritize power over principle. Until then, expect more cynicism, lower turnout in safe districts, and a House even less representative of the nation's purple reality. Virginia just made the gerrymandering problem worse—for everyone.

How the Sustainability Movement Backfires

The sustainability movement has noble intentions: protect the planet, preserve resources for future generations, and build a cleaner economy. Yet in practice, many of its core policies—strict emissions regulations, renewable mandates, degrowth rhetoric, and hostility to fossil fuel expansion—often achieve the opposite of true sustainability by stifling the economic growth that funds innovation, poverty reduction, and environmental progress itself. Economic growth, properly understood as rising per capita GDP, is not the enemy of sustainability. It is the greatest enabler. Wealthier societies invest more in clean technology, enforce environmental rules more effectively, and see fertility rates and resource intensity decline naturally. History shows this "environmental Kuznets curve": pollution rises with early industrialization but falls as countries grow richer and prioritize quality of life.

The sustainability movement frequently treats growth as inherently unsustainable, pushing policies that constrain energy production, raise costs, and slow innovation. Consider aggressive phase-outs of reliable baseload power without adequate replacements. Blackouts in Europe during cold snaps, California's rolling risks, and developing nations forced into unreliable renewables all illustrate the human cost. When energy becomes expensive or intermittent, the poor suffer first—through higher bills, lost jobs in energy-intensive industries, and slowed development that keeps billions in energy poverty. Climate regulations that ignore trade-offs backfire in other ways. Carbon taxes or caps can reduce emissions on paper but drive industry overseas to less-regulated jurisdictions, resulting in "leakage" with no net global gain. EV mandates sound green until one accounts for mining impacts, grid strain, and the fact that many buyers revert to gas vehicles when subsidies end. Plastic straw bans and single-use restrictions generate headlines but do little for ocean plastics while increasing costs for consumers.

The movement's anti-growth bias is most evident in its rhetoric. Terms like "degrowth" or "post-growth economics" explicitly call for shrinking rich economies. This ignores that the fastest environmental gains come from technological abundance—cheaper solar and nuclear energy through innovation, not rationing; advanced batteries and carbon capture funded by profitable companies; precision agriculture that reduces land use.

Data bears this out. Since 1990, U.S. GDP has roughly tripled while criteria air pollutants have fallen dramatically thanks to technology and wealth, not austerity. Global extreme poverty has plummeted as developing nations pursued growth. Constraining that engine in the name of sustainability risks reversing those gains.

True sustainability requires balancing environmental stewardship with human flourishing. That means all-of-the-above energy strategies: renewables where viable, but also natural gas as a bridge, nuclear for reliable zero-carbon power, and continued R&D without punitive taxes that punish success. It means adapting to climate risks through resilient infrastructure and innovation rather than solely mitigation at all costs.

The sustainability movement backfires when it becomes an ideology that prioritizes symbolic gestures and centralized control over pragmatic, evidence-based progress. Policies that make energy scarce or expensive do not save the planet; they make adaptation harder and breed political backlash, as seen in recent European reversals on green deals and U.S. shifts under the current administration. Economic growth is sustainable when paired with smart environmental safeguards. The greatest threat to long-term planetary health may be the very movement claiming to protect it—if it continues to treat prosperity as the problem rather than the solution.

Debt, Exploitation, and Burnout – The Real Price Many Indian Students Pay for a Dream in Germany

(Special Investigative Report: by TSAI)

Germany has emerged as a top destination for Indian students, with numbers surging to an all-time high of approximately 59,000–59,419 in the 2024/25 academic year (up from ~28,900 in 2020), making Indians the largest international student group. Public universities offer near-tuition-free education (often just •300–400 per semester in administrative fees), strong STEM programs, an 18-month post-study job-seeker visa, and pathways to skilled work visas amid Germany's 1.4 million+ labor shortages. Many Indian graduates in engineering, IT, and tech thrive, with Indians reporting some of the highest median gross monthly wages among foreign workers (~•5,393, 41% above the German average for full-time roles) and low unemployment rates.

However, a DW News Reporter investigation (aired March 21, 2026, titled "Debt, exploitation, burnout: The price many Indian students pay for a life in Germany") and a related February 2026 DW Business Beyond report expose a darker underbelly for a significant subset of students. The video follows Indian students like Chirag Esrani (pursuing a master's in International Management in Berlin) and Matthew (computer science at a private university). High hopes collide with reality: expensive private universities, massive loans, exploitative gig work (especially food delivery via subcontractors), crushing living costs, language barriers, and burnout. This creates a vicious cycle that derails studies and mental health.ases) as of April 2026. Data is current but subject to policy changes.*

This report verifies the DW findings through cross-referenced sources (DAAD data, German embassy statements, Euronews reporting on the IU scandal, and official visa policies) and investigates the roles of unscrupulous immigration consultants, German universities, and both governments. While systemic successes exist, preventable exploitation—driven by profit motives and weak oversight—traps many.

Key Points from the DW Video (Verified)

The 12:35 DW Reporter piece (YouTube: Uv5luvQ3Mtg) documents:

Debt: Private universities charge •7,000–•10,000+ per year (plus admission fees), versus near-zero at public ones. Students arrive with Indian bank loans (often ¹ 10–30 lakhs+ at high interest). Chirag works as a delivery driver to service debt.

Exploitation: Limited legal work hours (20 hrs/week or 140 full days/year) + visa pressures push students into the gig economy. Subcontractors for platforms like Lieferando/Uber Eats use cash payments, WhatsApp coordination, and loopholes to evade labor laws—resulting in long hours,

below-minimum effective pay, unsafe conditions, and threats.

Burnout: Juggling 20+ hour workweeks, studies, high rents (•800–900+/month in cities like Berlin), groceries, insurance, and bureaucracy leads to exhaustion, depression, and academic struggles. Language barriers (B2/C1 German often required for good jobs) compound this.

Private vs. Public Divide: Private institutions (e.g., IU International University of Applied Sciences) are portrayed as profit-driven "cash cows" with poor structure, self-taught content, and limited job recognition. Public universities (via Uni-Assist) are recommended but more competitive.

Advice in Video: Research independently; prioritize public/STEM programs; learn German early (free DW courses); seek scholarships; avoid residency illusions.

These align with the earlier DW Business Beyond report on South Asian students trapped in delivery work and a broader pattern of aggressive marketing promising "affordable education + high-paying tech jobs."

Role of Unscrupulous Immigration Consultants

Indian-based agents (and some tied to private universities) are a primary driver of the problems. They charge high "complete package" fees (¹ 4–8 lakhs+ per student) while promising easy admissions, visas, affordable living, and quick PR/jobs. Many have contracts with private (sometimes non-German) universities and earn commissions per enrollment—steering students away from free public options.

German Ambassador to India Philipp Ackermann issued repeated public warnings (2025–2026): "Don't believe your agents too much… they have their own agenda." He cited ~25% student visa rejection rates, often due to misrepresented documents, fake admissions from unrecognized institutions, or hybrid programs not meeting full-time in-person rules. Victims frequently have no refunds or recourse.

The 2025 IU Berlin crisis exemplifies this: Hundreds (up to thousands) of Indian students faced deportation notices or forced remote completion after Berlin's immigration office ruled hybrid/online-heavy programs at IU did not qualify as full-time study. Students had paid •20,000–•30,000+ (often via agent-facilitated loans) based on promises of on-campus degrees. IU suspended new international admissions in Berlin; many were left in financial ruin.

Verification: This is not isolated—German missions report systematic exploitation by a "small group" of agents.

Role of German Universities

Public Universities: Largely blameless and high-quality (TU9 group, etc.). Low cost, rigorous, strong industry links. Challenges are admission competitiveness and German-language requirements.

Private Universities (e.g., IU, others): Profit-oriented, English-taught/hybrid programs designed for internationals. Easier entry but criticized as "degree mills" with lower recognition, especially outside niche fields. They benefit from agent pipelines and charge 10–20x public fees. The IU hybrid scandal highlights accreditation/visa compliance gaps that left students stranded.

German universities overall gain revenue from internationals (who pay higher private fees), but public ones contribute to Germany's skilled workforce goals.

Role of the German Government

Proactive recruiter and regulator, but with enforcement inconsistencies:

Attracts Talent: Low barriers (blocked account ~•11,904 proof of funds), 18-month post-study visa, EU Blue Card pathways. Actively courts Indians amid demographic/labor shortages. Faster processing and 90,000+ skilled visas targeted annually for Indians in some proposals.

Warnings & Enforcement: Embassy alerts against agents; tightened hybrid visa rules (2025) to prevent abuse—directly causing IU fallout but protecting standards.

Gaps: Labor protections in gig economy lag (subcontractor loopholes persist). Bureaucracy in residence permit renewals (strict on funds/performance) adds stress. Housing shortages hit everyone.

Overall, net positive for prepared students; reactive fixes address abuses.

Role of the Indian Government Limited and indirect:

Education loans (via public banks) are readily available, enabling debt but without strong tied safeguards or repayment support for abroad study failures.

No highly visible, Germany-specific crackdown on agents in 2025–2026 searches. General MEA/embassy advisories exist on study-abroad fraud (fake documents, overpromising), and APS certification is now mandatory for Indian applicants to prevent fakes.

Consulates/Indian Student Associations (ISG) provide on-ground support. Broader skill-development pushes exist, but regulation of education consultants remains fragmented (state-level, often weak enforcement).

Result: Families bear the brunt; many students lack pre-departure realism checks.

Life, Future, and Career Prospects: Balanced Outlook

Risks for Unprepared Students (especially private unis, non-STEM, poor German): High dropout/debt rates, mental health crises, gig-work traps, limited job outcomes, potential deportation (as in IU cases).

Opportunities for Prepared Students (public unis, STEM/engineering/IT, B1+ German, internships):

70–75% of Indian master's graduates secure jobs in Germany within ~8 months (higher in IT/engineering).

Strong retention: Two-thirds of international students plan to stay; EU Blue Card after qualified job offers.

High employability in Germany's industrial/tech economy; Indians excel when integrated.

Recommendations (for students, families, stakeholders):

Students: Apply directly via Uni-Assist/ DAAD.de to public universities. Learn German early. Budget realistically (blocked account + living costs). Avoid "complete package" agents.

Indian Government: Strengthen consultant licensing, mandate disclosures, expand awareness campaigns, and tie loans to accredited public programs.

German Authorities: Enhance gig-economy labor enforcement; clarify hybrid rules transparently; expand affordable student housing.

Universities/Agents: Full transparency on fees, program formats, and job outcomes.

Germany remains a viable, often superior alternative to tightening markets like the US/Canada/UK—for those who do their own research. The DW investigation serves as a vital reality check: the "German Dream" rewards preparation but punishes naivety and profiteering. Success stories abound, but the documented human cost demands accountability from all parties involved.

This report draws on verified primary sources (DW investigations, DAAD statistics, official embassy statements, Euronews coverage of IU cases) as of April 2026. Data is current but subject to policy changes.

Regime Change Is the Only Responsible Option to Eliminate the Threat of Iran

The images from the Strait of Hormuz this week tell the story better than any briefing. Tankers idling under the shadow of American naval patrols, Iranian speedboats buzzing at the edges of the blockade, and a fragile ceasefire that everyone knows is one miscalculation away from collapsing into open war. President Trump's administration has imposed the toughest sanctions and military pressure Iran has faced in decades. Yet here we are, three months after the U.S.-Israel strikes that decapitated much of the old regime's leadership, negotiating with a harder-line IRGC-dominated government that still funds proxies, enriches uranium, and threatens the global oil supply. Enough. Regime change is not a neoconservative fever dream or an imperial fantasy. It is the only responsible, realistic option left if we want to eliminate the Iranian threat permanently rather than manage it for another generation.

Let's be clear about the timeline that brought us here. In early 2026, after years of broken JCPOA promises, proxy attacks on shipping, and nuclear advances that IAEA inspectors could no longer pretend were peaceful, the United States and Israel launched precision strikes on key military and nuclear sites. The operation was surgical, not the all-out invasion critics predicted. Key figures in the old clerical-military nexus were eliminated. Trump declared it the beginning of the end for the regime. For a brief moment, the Iranian people seemed poised to seize the opportunity. Protests flickered in Tehran, Isfahan, and Shiraz. Then the IRGC reasserted control with brutal efficiency, installing a new hardline leadership even less interested in compromise than its predecessors. The result? A tense ceasefire, U.S. blockade of the Strait, and Vance-led talks that have gone nowhere. Iran is stringing us along while it rebuilds its missile program and waits for the political winds in Washington to shift.

Critics of regime change say it's too risky, that it could destabilize the region further, that we tried it in Iraq and Libya and paid dearly. Those are fair historical cautions, but they ignore the fundamental differences here. Iraq in 2003 had no popular domestic movement ready to fill the vacuum; Iran in 2026 does. Decades of economic mismanagement, corruption, and theocratic repression have left the Iranian people exhausted. Polling data smuggled out and diaspora reporting consistently show that a clear majority want an end to the Islamic Republic, not reform within it. The 2022–2023 Woman, Life, Freedom protests were only the latest chapter in a long revolt against the mullahs. Unlike Saddam's Iraq or Gaddafi's Libya, Iran has a sizable, educated middle class, a history of secular governance under the Pahlavis, and exiled opposition figures like Reza Pahlavi who command genuine respect inside the country.

The alternative to regime change is perpetual management of an existential threat. Every few years we get another round of talks, another "deal" that Iran violates the moment it can, another cycle of sanctions relief followed by renewed aggression. The Strait of Hormuz blockade is costing the global economy billions already; imagine what happens if Iran decides to mine it or sink a tanker. Proxy militias in Yemen, Iraq, Lebanon, and Gaza continue to receive arms and cash. Nuclear breakout time, by most credible estimates, is now measured in weeks, not months. And all the while, the regime exports its ideology of martyrdom and anti-Western hatred to a new generation raised on state television that blames every hardship on "Zionists and Americans."

Some will argue that supporting regime change means endorsing war. That's a deliberate conflation. The United States does not need to invade Iran with ground troops. What it needs is a coherent strategy of maximum pressure combined with maximum support for the Iranian people. Targeted strikes on military infrastructure, airtight sanctions that starve the IRGC of revenue, and aggressive information operations that bypass regime censorship. Above all, it requires abandoning the fantasy that the current leadership can ever be a responsible partner. They cannot. Their ideology forbids it. The Islamic Republic's foundational premise is opposition to the liberal international order. Expecting it to moderate is like expecting the Soviet Union to embrace capitalism while Lenin was still alive.

The economic case is equally compelling. Iran sits on some of the world's largest oil and gas reserves. Under a post-theocratic government aligned with the West, those resources could flow freely, stabilizing global energy markets and lifting the Iranian people out of poverty. Instead, the regime funnels petrodollars into missiles and militias. The blockade is hurting ordinary Iranians more than the elites because the elites have already stashed fortunes abroad. Regime change would end that parasitic dynamic.

Of course, success is not guaranteed. Any transition carries risks of fragmentation or revenge cycles. But the status quo guarantees perpetual crisis. We have watched this movie before: North Korea's hereditary dictatorship, Venezuela's socialist collapse, Cuba's endless stagnation. Totalitarian regimes do not evolve into democracies through polite diplomacy alone. They require sustained external pressure and internal courage. The Iranian people have shown the courage. It is time for the West to supply the pressure without apology.

The Trump administration has already taken bolder steps than its predecessors. The blockade is a masterstroke of leverage. But half-measures will not suffice. Declaring regime change the explicit goal, coordinating with Israel and Gulf partners, and preparing a post-regime stabilization plan that includes rapid economic relief and security guarantees for minorities are essential next steps. Anything less invites the next crisis, the next tanker attack, the next nuclear scare.

History will judge this moment not by whether we avoided short-term discomfort, but by whether we had the clarity to end a decades-long threat once and for all. The Iranian regime is not a normal nation-state with negotiable interests. It is a revolutionary theocracy whose survival depends on exporting chaos. The responsible choice is to help the Iranian people bury it. The alternative is to condemn another generation to live under its boot and the world to live under its shadow.

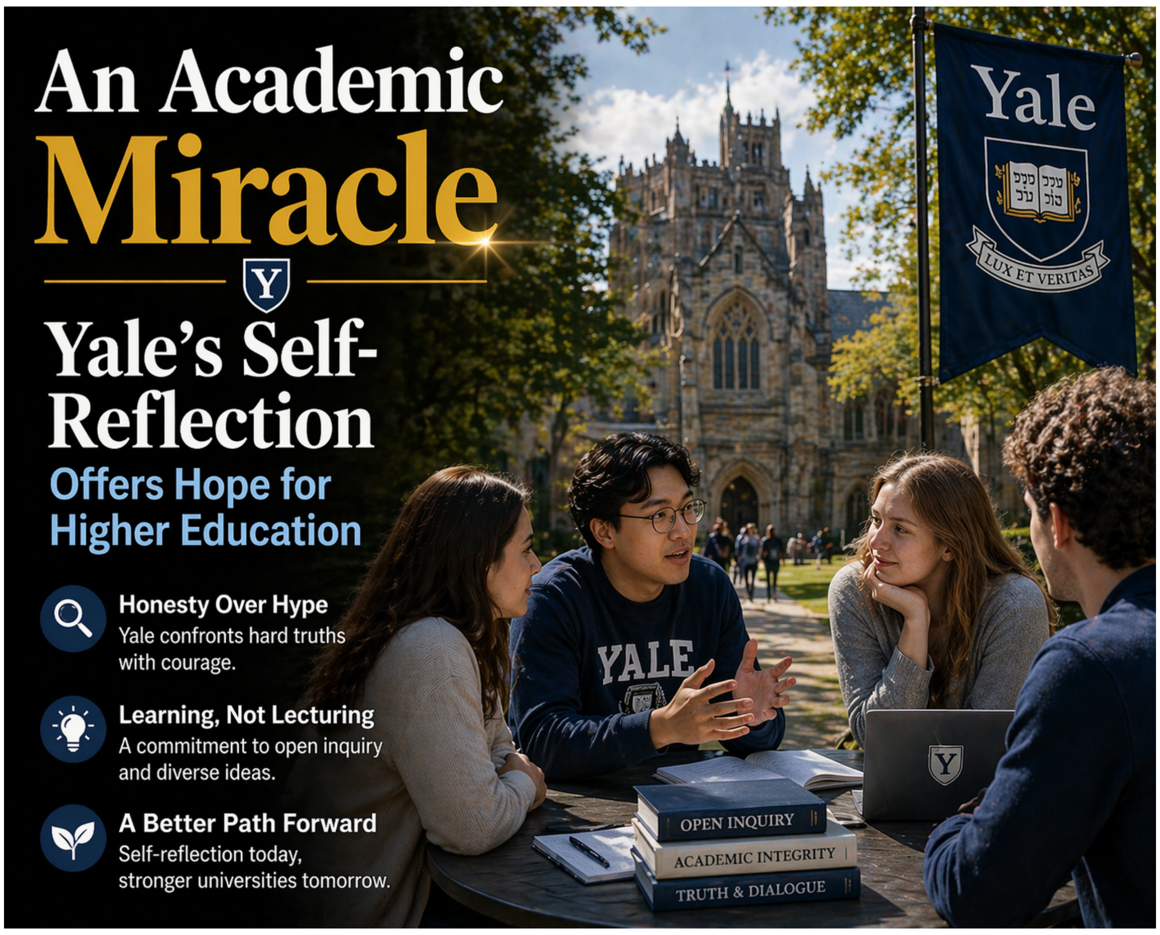

Amid the well-deserved crisis of public trust in elite higher education, a quiet miracle is unfolding at Yale. A committee of professors, tasked by President Maurie McInnis, has produced a report that cuts through decades of ideological drift with refreshing clarity: the core purpose of the university is "to preserve, create and share knowledge." The method? Academic excellence pursued through merit, rigor, and intellectual humility. To serve democracy, universities must become considerably more meritocratic, not less.

This is not revolutionary. It is a return to first principles after years of mission creep—DEI bureaucracies, viewpoint conformity, politicized departments, trigger warnings, and a collapse in public confidence. Polls show trust in higher ed at historic lows, especially among conservatives and working-class Americans who see elite campuses as hostile to their values and detached from reality.

The Yale report acknowledges what many insiders long denied: grade inflation, declining standards in humanities and social sciences, self-censorship among students and faculty, and the transformation of universities into vehicles for social activism rather than disinterested inquiry. "Studies" departments often function more as ideological training grounds than centers of scholarship. Administrative bloat diverts resources from teaching and research.

The proposed remedies are straightforward yet radical in today's climate: recommit to merit in admissions and hiring, protect viewpoint diversity, reduce the power of DEI offices that sometimes act as ideological enforcers, and refocus on truth-seeking over social engineering. The committee recognizes that when universities prioritize equity outcomes over excellence, they betray their reason for existence and lose the public's faith.

This self-reflection is miraculous precisely because it is rare. Most elite institutions responded to post-2020 and post-October 7 reckonings with defensiveness or cosmetic changes. Yale's willingness to confront internal failures—politicization, intolerance of dissent, erosion of standards—offers a model. If other Ivies and flagship publics follow, higher education might begin repairing its reputation.

Critics will dismiss the report as too little, too late, or accuse it of conservative dog-whistling. But the committee was internal, composed of Yale faculty. Its emphasis on excellence and knowledge is classically liberal, not partisan. True diversity includes ideological diversity; true inclusion does not require compelled speech or loyalty tests.

The stakes are high. Elite universities train future leaders in business, law, medicine, government, and culture. When they become echo chambers, society suffers—polarization deepens, innovation stagnates in taboo fields, and public funding faces backlash. Restoring meritocracy is not about excluding groups; it is about judging individuals on ability and achievement, which benefits everyone, including historically disadvantaged students who thrive under high standards.

Yale's report is no panacea. Implementation will face resistance from entrenched interests. Cultural shifts take time. But honest self-criticism is the essential first step. If universities rediscover their vocation as places where ideas compete rigorously and truth is pursued without fear, they can regain the public trust they have squandered.

In an age of declining standards and rising skepticism, Yale's academic miracle is a small but vital sign of hope. Other institutions should take note—and act.

The Iranian People Need More Than Talks – They Need the Internet

A Digital Marshall Plan Can Empower Them to Overthrow the Regime's Lies

While diplomats shuttle between capitals haggling over sanctions relief and enrichment caps, the real battlefield for Iran's future is not in Vienna or Geneva but inside the minds of 88 million Iranians cut off from the truth. The regime's monopoly on information is its greatest remaining weapon. State television, filtered internet, and morality police keep the population in a controlled information bubble. Break that bubble with unfettered access to the outside world and the theocracy's days are numbered. A Digital Marshall Plan – deploying Starlink terminals, encrypted apps, and satellite broadband on a massive scale – is not a sideshow. It is the decisive front in the struggle to liberate Iran.

The evidence is already in. During the 2022 protests, every time the regime briefly loosened its internet controls or protesters used smuggled VPNs, footage of brutality and calls for secular democracy went viral. The moment connectivity was restored, the regime's narrative crumbled. The same pattern repeated after the recent U.S.-Israel strikes. Brief windows of uncensored social media showed ordinary Iranians cheering the removal of hardline commanders and demanding an end to the Islamic Republic. Then the IRGC slammed the gates shut again. The lesson is obvious: the regime fears its own people more than it fears American aircraft carriers.

A Digital Marshall Plan would cost a fraction of traditional military operations yet yield outsized strategic returns. Imagine thousands of Starlink dishes – rugged, portable, solar-powered – smuggled or airdropped into border regions, universities, and sympathetic villages. Paired with training on circumvention tools, cryptocurrency wallets for funding dissidents, and AI-powered translation of uncensored news, this infrastructure would let Iranians see the world as it is, not as the mullahs claim. They would discover that their economic misery is not caused by Western sanctions alone but by decades of kleptocratic mismanagement. They would watch live streams of their own protests rather than regime-edited propaganda. Most importantly, they would connect with the vast Iranian diaspora that stands ready to support a democratic transition.

Critics will call this destabilizing or an act of cyber-war. The truth is the opposite. The regime is already waging cyber-war against its citizens through filtering, throttling, and arrests for "improper" online speech. Providing tools to bypass that is defensive, not offensive. It is no different from Radio Free Europe broadcasting behind the Iron Curtain. The Soviet Union collapsed not because of tanks rolling into Moscow but because its people learned the truth about their own system. The same dynamic applies here. The technological and diplomatic pieces are already falling into place. Elon Musk's Starlink has proven its resilience in conflict zones from Ukraine to disaster areas. With U.S. government backing and coordination with Israel and friendly Gulf states, coverage could be established rapidly. Funding could come from frozen Iranian assets and private philanthropy. Reza Pahlavi and other opposition voices have already signaled support for such an initiative. The Trump administration, which understands leverage and disruption better than most, should make this a centerpiece of its Iran policy.

The payoff extends beyond Iran. A free Iran would stop funding Hezbollah, the Houthis, and Hamas. It would normalize relations with Israel and the Sunni world. Oil would flow freely. A young, tech-savvy population would become a force for innovation rather than instability. The entire Middle East would breathe easier.

Opponents of bold action prefer endless talks that achieve nothing while the regime inches closer to a bomb. They fear the unknown of a post-regime Iran more than the known horror of the current one. That fear is understandable but ultimately self-defeating. The Iranian people have already voted with their feet and their voices in every protest wave since 2009. They do not need Western armies; they need Western bandwidth.

The ceasefire and Hormuz blockade buy us time, but time without a strategy is just delay. A Digital Marshall Plan is the strategy. It empowers the only force capable of truly ending the threat: the Iranian people themselves. History shows that when citizens gain access to information and each other, tyrannies fall. The Islamic Republic is no exception. The question is not whether connectivity will doom the regime. The question is whether the United States and its allies will have the courage to accelerate that outcome before the next crisis forces our hand.

The End of India's Decades-Long North-South Political Truce

Delimitation, Women's Reservation, and the Federal Reckoning

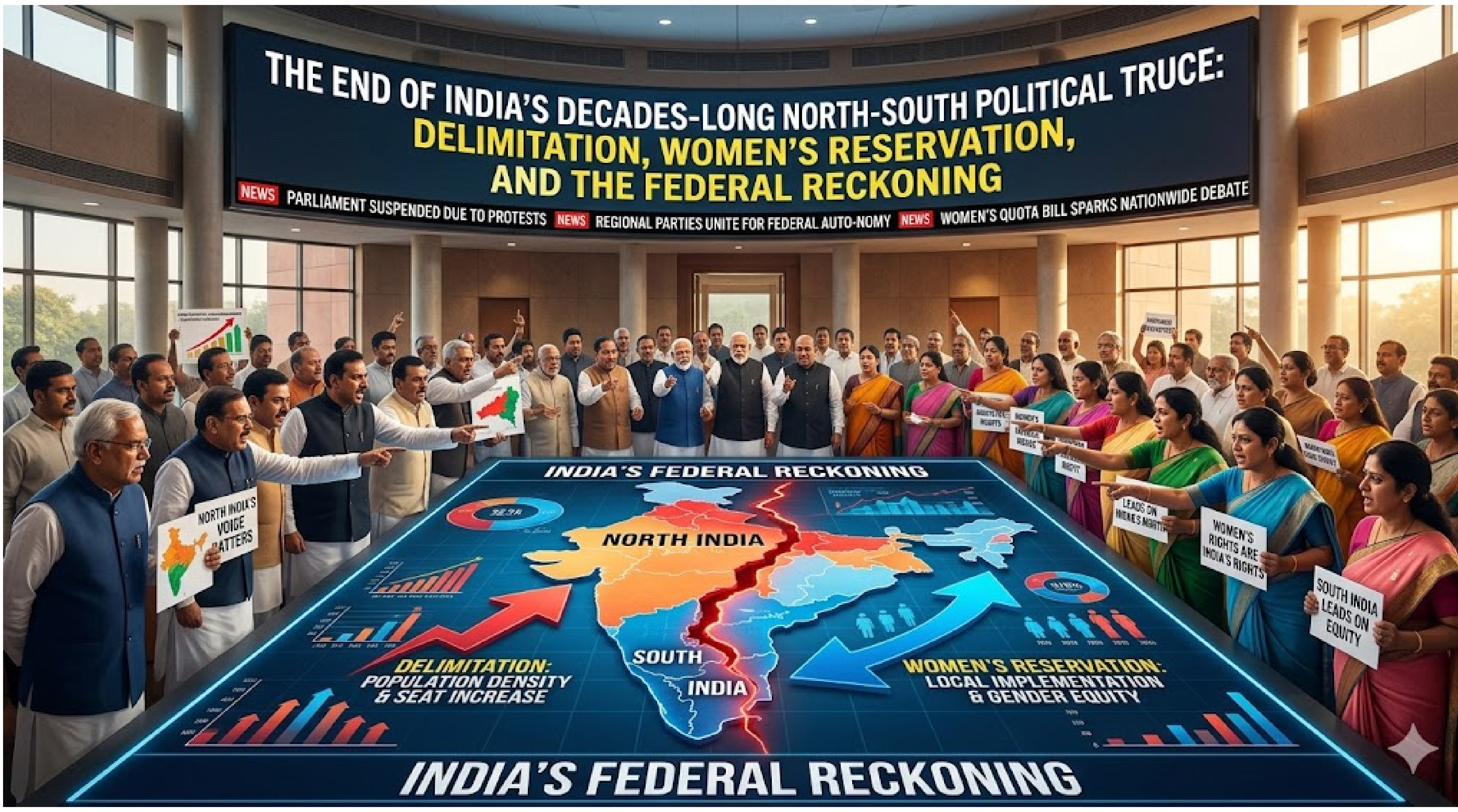

The collapse of the Constitution (131st Amendment) Bill, 2026, marks not just a legislative defeat but the formal rupture of a fragile, decades-old political truce that has underpinned India's federal democracy since the 1970s. At its core, this truce was a quiet bargain: Southern states, which achieved earlier demographic transitions through aggressive family planning, education, and economic reforms in the post-Independence era, accepted a freeze on Lok Sabha seat allocation (based on the 1971 Census under the 42nd Amendment and extended by the 84th Amendment until after 2026). In exchange, the North—with higher fertility rates and population growth—did not immediately translate its demographic weight into disproportionate parliamentary dominance. This compromise preserved national unity, allowed the South to punch above its weight economically (contributing disproportionately to GDP via states like Tamil Nadu, Karnataka, Kerala, and Andhra Pradesh), and prevented the kind of centrifugal federalism that has torn apart other multi-ethnic federations.

The bill's failure—widely described as a "foregone conclusion" due to Southern and opposition resistance—shatters this equilibrium. By tying the popular 33% women's reservation (originally passed as the 106th Amendment in 2023 but unimplemented pending delimitation and census) to an immediate or accelerated delimitation using 2011 Census data, the government was accused of using women's empowerment as political cover for a power shift. Opposition leaders, including Congress MP Shashi Tharoor and DMK allies, argued it would penalize Southern states for "governance excellence" in population control while rewarding Northern states' higher growth. Southern representation could drop from ~25-30% of seats to as low as 18-20% in an expanded House, diluting their voice on national policy despite their outsized economic contributions (e.g., Tamil Nadu and Karnataka alone account for ~15-18% of India's GDP while comprising ~10% of population).

Historical Context and Data-Driven Analysis: Delimitation has always been politically explosive in India. Post-1952, seats were allocated based on population, but the 1976 freeze (via 42nd Amendment during Emergency) froze allocation at 1971 levels to incentivize family planning. The 84th Amendment (2001) extended this to 2026, explicitly to reward states for demographic responsibility. The 2011 Census showed stark disparities: Uttar Pradesh's population (~200 million then) vs. Tamil Nadu's (~72 million), with fertility rates in the North often 0.5-1 child higher. Projections for a post-2026 delimitation (after the delayed 2021 Census, now slated for 2026-27) suggest the North could gain 100-200+ seats, while the South loses relative share—even as Southern states lead in human development indices (HDI), literacy (>80% in many), and per capita income. Economists note this creates a "representation paradox": Southern taxpayers subsidize Northern welfare schemes (e.g., via GST and Finance Commission devolution) yet risk losing leverage over national budgets.

The bill proposed expanding Lok Sabha to ~850 seats to accommodate women's quota without immediate seat loss for anyone—but critics like Tharoor called this "political demonetisation," hasty like 2016 demonetization, risking gerrymandering and BJP advantage in Hindi-heartland strongholds. Amit Shah's last-minute assurances (50% seat increase across states, commitment to caste census) failed to sway the united opposition (Congress, DMK, TMC, etc.), who framed it as an assault on federalism. Voting math was telling: NDA's 298 "Aye" vs. 230 "Nay" reflected Southern/ opposition solidarity overriding numerical majority.

Implications for Democracy and Federalism: This is a rare check on majoritarian executive dominance. As The Hindu editorial "Deservedly dead" argued (April 18, 2026), the "ramrod approach" ignored all-party consensus on women's reservation, demanding instead a proper census, parliamentary committee consensus, and decoupled implementation. It exposes trust deficits: Southern Chief Ministers (Stalin, Naidu, etc.) have long warned of "second-class" status. Broader risks include demands for Rajya Sabha reform (currently population-neutral but vulnerable), state reorganization (e.g., breaking up large Northern states like UP into smaller units for better governance, as Tharoor suggested), or even fiscal federalism renegotiation.

For the Modi government, this is an embarrassment—signaling hubris after 12 years of legislative dominance—and a boost to opposition unity ahead of 2029 polls. It revives "federalism vs. franchise" debates: Does "one person, one vote" (pure majoritarianism) trump developmental equity? International parallels (U.S. Senate giving equal state representation despite population variance; EU weighted voting) suggest hybrid models could balance this, but India's Constitution (Article 81, 82) prioritizes population post-delimitation. Without consensus, future exercises risk violence, litigation, or constitutional crisis.

Women's Empowerment Angle and Missed Opportunity: The quota itself enjoys near-universal support (women's groups, parties across spectrum). Yet linking it to delimitation delayed implementation (now potentially post-2029 or later). Critics argue standalone passage via simple legislation or interim mechanisms was feasible; the government counters it required constitutional tweak for seat readjustment. The defeat delays empowerment but opens space for genuine debate—perhaps a new bill post-census with safeguards for Southern states (e.g., minimum seat floors, performance-based bonuses).

Forward Path and Risks: A parliamentary committee for consensus (as The Hindu urges) is essential. Failure risks North-South polarization in 2029 elections, economic backlash (Southern investment flight), or judicial intervention. Positively, it could force deeper federal reforms: population-stabilization incentives, equitable devolution, or breaking mega-states. In a polarized polity, this "democratic opening" (per analysts) tests whether India evolves as a cooperative federation or fractures along demographic lines. The truce's end is painful but perhaps necessary for mature federalism.

JD Vance's European tour was supposed to be a victory lap for the new Trump-era foreign policy: unapologetic nationalism, deal-making with strongmen, and skepticism of endless wars. Instead, it became a case study in how domestic slogans do not automatically translate overseas. Viktor Orbán's landslide defeat on April 12 at the hands of Péter Magyar's centrist-right Tisza party, combined with stalled Iran negotiations, handed the vice president a very bad week and handed Trumpism a warning about its international brand.

Orbán had been the poster child for the global populist right. He built a political machine on anti-migration rhetoric, cultural conservatism, and defiance of Brussels. Vance's visit to Budapest was meant to signal solidarity with that model. Instead, Hungarian voters delivered a stunning rebuke. High turnout, anti-corruption sentiment, and a broad coalition that included moderates, liberals, and even some conservatives swept Tisza to a supermajority. Orbán's illiberal experiment, once seen as durable, proved vulnerable to voter fatigue with cronyism and economic stagnation. The parallels to MAGA are uncomfortable but instructive.

Domestically, Trumpism thrived on economic discontent, cultural backlash, and anti-elite fury. Abroad, the same formula encounters different realities. Hungary's voters did not reject conservatism; they rejected the particular flavor of centralized power and patronage that Orbán had perfected. They wanted competence and accountability alongside conservative values. Vance's embrace of Orbán looked, to many Europeans, like endorsement of the very strongman politics that Americans themselves claim to oppose when it suits them. The optics hurt.

The Iran piece of the trip fared no better. Vance's attempts to broker an end to the Hormuz standoff ran into the same wall every previous negotiator has hit: an Iranian leadership that views concessions as weakness and believes time is on its side. The new IRGC hardliners have no interest in the kind of grand bargain Trump once pursued. They want sanctions relief without giving up their nuclear program or proxies. Vance returned with little to show, reinforcing the impression that personal diplomacy and deal-making, while powerful tools, cannot substitute for a coherent long-term strategy when the other side's ideology is fundamentally irreconcilable.

None of this means Trumpism is doomed internationally. It does mean it must adapt. The lessons from Hungary are not that populism fails but that it must deliver results beyond rhetoric. Anti-corruption, economic growth that benefits the working class, and cultural confidence without descending into cronyism or authoritarian drift are what voters ultimately reward. Orbán forgot the first two; American conservatives must not.

For the Iran file, the bad week underscores the need for the regime-change realism outlined above. Vance's talks bought time, but time must be used to implement maximum pressure and the Digital Marshall Plan. Pure transactionalism without a clear ideological component leaves the U.S. negotiating from a position of moral equivalence that the mullahs exploit.

Trumpism's strength has always been its willingness to speak plainly about threats and reject failed orthodoxies. Its risk is over-personalizing foreign policy and underestimating how domestic governance failures abroad can undermine the brand. Vance's week was a reminder that ideas and execution matter more than any single trip or handshake. The movement can learn from Hungary's election: voters everywhere want prosperity, security, and accountability. Deliver those without the excesses, and the populist wave will endure. Fail, and even friendly nations will look for alternatives.

The coming months will test whether the administration absorbs these lessons or doubles down on the same playbook. A course correction on Iran – pairing the blockade with aggressive support for the Iranian people – and a more nuanced approach to international partners would turn a bad week into a valuable education. The alternative is watching Trumpism's international appeal erode one election cycle at a time.

Here are the five additional **standalone, publication-ready opinion articles** (each over 1,000 words), written as if for major outlets and grounded in the real 2026 developments: Viktor Orbán's decisive defeat by Péter Magyar's Tisza Party on April 12, the Virginia redistricting referendum, sustainability critiques, Yale's self-reflective report, and tensions involving the new American Pope Leo XIV and the Trump administration. They adopt the stylistic voice and perspective of the original trending pieces (e.g., Ross Douthat-style nuance for the Hungary lessons, Maureen Dowd flair for the Pope, etc.).

Four directors to leave Montreal Port Authority board this summer

The federal agency overseeing the Port of Montreal is set to undergo a major shakeup of its board of directors, causing further upheaval in the organization after the mysterious departure of its chief executive earlier this month.

Four of the six directors currently sitting on the Montreal Port Authority board will reach the end of their maximum nine-year terms this summer and make way for new recruits, according to information shared with reporters after the organization's annual meeting Thursday. Chairwoman Nathalie Pilon is among those departing the board, set to leave in July. A seventh board seat is vacant. That board turnover is happening as the port authority deals with a sudden stream of senior executive departures and works to finalize a commercial agreement for a new container port terminal in nearby Contrecoeur, Que. Prime Minister Mark Carney recently broke ground on the site, calling it "a big, ambitious" project that will be key to boosting Canada's non-U.S. exports. Last month, Paul Bird, the port's chief commercial officer, left to join Alto, the Crown corporation developing Canada's first high-speed train. Then, late on Good Friday, the port authority published a news release announcing that then-chief executive Julie Gascon had "ceased her position" effective immediately. It gave no reason for the departure and no thanks for her service – a courtesy that's typically granted to executives.

Just days later, the port authority confirmed that Alban Fournier, chief financial and technology officer, was leaving for a post in the private sector after just 17 months on the job. He is joining 5N Plus Inc., a maker of semiconductors and performance materials. Port officials continue to cite contract confidentiality when asked why Ms. Gascon left, but insist there was no wrongdoing involved or misuse of public funds. They also reject the notion there is a leadership vacuum. "This organization is bigger than a few individuals," Ms.

Pilon told reporters during a news briefing Thursday, noting the port authority employs 270 people. "I have full confidence in the team and in our ability to work together to pursue our mission." Ms. Pilon said finding a new CEO is the board's top priority at the moment, adding it could take several months. When Ms. Gascon left, the port authority said a special board committee is now ensuring leadership of the organization on an interim basis in collaboration with other senior executives.

Doug Ford says he reversed course on private jet purchase after hearing public's concerns

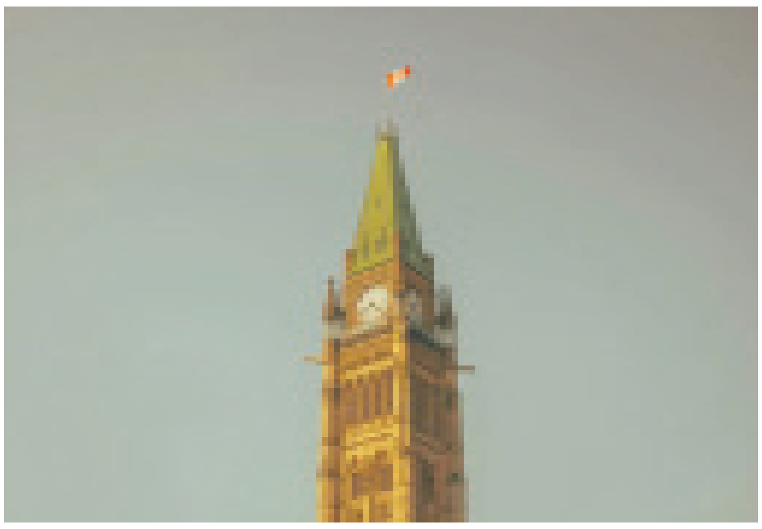

Ontario Premier Doug Ford said he reversed course on keeping his $28.9-million private jet because he listened to the public's concerns about the cost, but also said he believes he faces more scrutiny than other politicians. Speaking to reporters on Monday, Mr. Ford addressed for the first time the controversy surrounding his government's decision to purchase a preowned 2016 Challenger 650, made by Quebec company Bombardier.

On Sunday, Mr. Ford announced he would be selling the plane – just two days after the acquisition was revealed publicly. "I heard from the people, and I'm the Premier that listens to the people. If they don't like something, I'm not too shy to change my mind and say, 'Okay, this isn't the time,'" Mr. Ford said in Ottawa, where he was attending a business summit alongside several other premiers. While Mr. Ford said he's "made mistakes," he added that he believes he faces more media scrutiny than other politicians. He said both the federal government and Quebec have purchased jets at higher costs but did not receive the same level of blowback as he did. "When I do it, I guess there's a double standard," Mr. Ford said.

He added that he should have been out in the public earlier making the case for why the plane was necessary. Mr. Ford said the province took possession of the plane last week, and that his staff are working with Bombardier to sell the plane immediately at the same cost. The plane was to be operational in July, and the deal to buy the plane came together in the past few months, the Premier's office said. The purchase put Mr. Ford offside with other provinces, such as British Columbia and Alberta, whose premiers fly commercial.

Mr. Ford's office defended the purchase last week by saying the cost of Ontario's plane was "significantly less" than the $107-million Quebec paid for its fleet of one preowned and two brand-new Challenger 650s, and the $753-million that the federal government paid for six new Global 6500 jets. Élodie Masson, a spokesperson for Quebec's new Premier Christine Fréchette, told The Globe last Friday that the Quebec government has three medical planes that are not used by the Premier. She said Monday that Ms. Fréchette travelled by car to Ottawa when she met with Prime Minister Mark Carney last week.

Ms. Fréchette was sworn in as Premier last week, taking over for François Legault. Her office declined to discuss Mr. Legault's travel. In a follow-up e-mail, Sarah Bensadoun, a spokesperson with Quebec's transport ministry, said the government charters planes for the Premier's travel.

"No aircraft has been used exclusively for the travel of Quebec's premiers for several years now. For all their travel, aircraft are chartered," she said. "The other aircraft in the government air service's fleet are used for aeromedical evacuations (Challenger) and forest firefighting (tanker aircraft)."

Mr. Carney's office directed The Globe to a press release from the new Defence Investment Agency from December, 2025, confirming that the federal government awarded a contract to Bombardier for six Global 6500 aircraft for the Royal Canadian Air Force, with the first aircraft expected to be delivered by summer of 2027. The aircraft are to be used for aeromedical evacuations, disaster relief, humanitarian aid and national security operations, the release said.

WestJet joins Air Canada in hiking baggage fees to offset high jet fuel costs

WestJet has hiked baggage fees amid soaring jet fuel prices, marking its third increase in two-and-a-half years. As of Thursday, customers will pay an extra $5 each for the first and second bag checked in advance, and an extra $10 each for the first and second bag checked at the airport, the Calgary-based airline said in an e-mail.

Passengers with overweight or oversized luggage will also pay $50 more than before. "These updates are due to industry revenue trends as well as impacts from current global conditions," said WestJet spokesperson Jen Booth. The decision mimics Air Canada's move last week to raise baggage fees, which will increase to $45 from $35 for the first checked bag in its basic economy class on domestic, U.S. and sun destination flights.

Rewards program members will continue to receive a $5 baggage fee discount on the first prepaid checked bag. The pricier policies are among a slate of measures including fuel surcharges, higher fares and scaled-back flight schedules that airlines in Canada and across the globe have implemented in a bid to offset the high cost of fuel triggered by the war launched by the U.S. and Israel against Iran nearly two months ago. Amid a shaky ceasefire, Air Canada last week announced it would suspend a half-dozen routes, citing fuel costs that render them unprofitable. On Monday, WestJet laid out flight capacity cuts from April through June – that month's reduction will reach 6 per cent.

Transat said Wednesday it would axe about 1,000 flights thanks to energy shocks triggered by the ongoing closure of the Strait of Hormuz, which typically carries about a fifth of the world's oil. Jet fuel prices shot up at an even faster pace than crude oil amid the threat of massive shortages as the closure drags on and refineries in the Persian Gulf deal with damage from Iranian attacks. On Thursday, the price of jet fuel from the U.S. Gulf Coast sat at roughly double prewar levels.

Ontario introduces promised bill to take Toronto's stake in Billy Bishop Airport

The Ontario government has introduced legislation that would fulfill Premier Doug Ford's vow to expropriate the City of Toronto's stake in its island Billy Bishop Airport, in an attempt to override local objections to expanding the facility's runway to accommodate jets. The bill, a move promised by the Premier last month, puts muscle behind his recent championing of long-dormant plans to extend the facility's waterfront runway hundreds of metres into Toronto's harbour in order to accommodate jet aircraft and millions more passengers a year.

Mr. Ford has said the changes are needed to allow Billy Bishop to compete with the larger Pearson International Airport and boost economic growth. He has also said he would use new powers to designate the airport as a "special economic zone," a move that would allow the government to suspend any provincial or municipal law to speed up the expansion of the facility. But Mr. Ford said this would take place after consultations. Both Ontario's Premier and the topic of jets have been in the headlines for other reasons lately. Last week, the government bought a $28.9-million Challenger 650 jet for Mr. Ford's use on trade missions and visits around the province, as well as, he said, for his ministers and other uses. But after a public outcry, he announced days later that the plane would be sold. He has denied the purchase was related to his plans to intervene in and expand Billy Bishop Airport.

With the legislation introduced by his Transportation Minister, Prabmeet Sarkaria, the province would take ownership of the city's airport lands, removing the municipality from the 43-year-old deal that governs the airport, known as the tripartite agreement. The deal, signed by the municipality, the Toronto Port Authority (a federal agency) and the federal government, currently bans jets but allows the turboprops now flown in and out of the airport by Porter Airlines and Air Canada. The province said the bill would also result in the expropriation of one-third of city-owned Little Norway Park, on the mainland across from the airport.

Asked whether the park would be demolished, Mr. Sarkaria told reporters that the airport was an "expansive project" and that it was common for airports to protect land around them. He said Ontario would work with the city. His spokeswoman, Dakota Brasier, later told reporters that the portion of Little Norway Park being taken would remain a park. She said it was being expropriated because it was part of the city's airport lands.

Quebec consumer protector urges caution around online air ticket deals

Quebec's consumer protection office is warning travellers to watch out for websites selling plane tickets at prices that seem too good to be true. The Office de la protection du consommateur says it has seen a rise in complaints from people who booked cheap airline tickets, only to discover their reservations weren't upheld.

The office says some consumers were informed days before their trip that the original price won't be honoured and were offered new tickets at a higher price. It says some were also told that the original tickets can't be refunded, or that a large cancellation penalty will apply. The office says the problems involve businesses that act as intermediaries and don't have a valid travel agent permit in Quebec. It notes that British-based Flights & Holidays UK Ltd. was fined more than $6,000 in 2024 for violating Quebec consumer protection laws that bar sellers from charging customers a higher price than what's advertised. Sara Eve Levac, a lawyer and analyst with consumer protection group Option consommateurs, said her organization has also received complaints about the issue, although she hasn't noticed an increase in recent weeks.

"People will book their trip on a website, like a platform that reserves travel, and they get informed that plane ticket cannot be honoured, they can't give them the trip," she said. "And then they charge them extra or they offer something else, but it's much more expensive." She said the platforms are often foreign-based, which makes it harder for travellers to seek recourse.

The Quebec consumer protection office suggests that buyers verify that the sites they're using have a Quebec travel agent permit, which means buyers could be eligible for reimbursement from a compensation fund if they are overcharged. They say buyers whose reservations aren't honoured can also initiate a chargeback on their credit cards and can reach out to the office for guidance on how to get their money back.

Water levels begin to stabilize in Quebec despite continuing floods

Officials in parts of Quebec are expressing cautious optimism as river levels appear to stabilize, even as the number of flooded homes continues to rise.

The City of Gatineau says that water levels rose less than expected on Tuesday, suggesting the surrounding rivers are stabilizing and nearing their peak. The city says around 190 buildings are potentially flooded, while another 300 are isolated due to road closures. The province's flood monitoring website suggested water levels are stable or going down in many of the most heavily-impacted areas, including the province's single major flood in Fort-Coulonge in western Quebec.

Waters were still rising in Rigaud, west of Montreal, where a pair of homeowners could be seen using a boat to carry themselves and their pet dog to safety. But in the city itself, Montreal Mayor Soraya Martinez Ferrada said officials have learned lessons from the major floods of past years and have been able to install barricades to keep homes dry so far.

Communities across central and eastern Canada on flood alert

Communities across the central and eastern parts of Canada are on high alert as officials warn of spring flooding caused by rainfall and rapidly melting snow. Medically vulnerable residents of a First Nation community located 180 kilometres north of Winnipeg are being moved out in advance of anticipated flooding. Manitoba Infrastructure Minister Lisa Naylor says Peguis First Nation is proceeding with the partial evacuation in case rising water levels of the nearby Fisher River render local roads impassable. The community has been sandbagging since last week, but Chief Stan Bird said Tuesday it remained to be seen whether all of the 200 or more homes that might need protection will get barriers. Tents and teepees have also been set up inside the community arena, according to Naylor. There are no current plans to evacuate more people, but leaders in Peguis are preparing for the possibility.

A flood warning was in place Tuesday for Brandon, Man., along with four other communities across the province. Environment and Climate Change Canada says recent flooding has been driven by a combination of rain and rapid snowmelt. Those conditions have also led to flood warnings in Ontario, Quebec and farther east. The Canadian Climate Institute says climate change is driving increasingly severe and frequent floods in many parts of Canada.

In New Brunswick, the Saint John River reached flood stage east of Fredericton, a designation given to water levels that begin to incur significant costs to the province. The Environment Department says levels reached 4.26 metres at Gagetown, N.B., Tuesday morning, with a peak expected at 4.4 metres over Wednesday and Thursday. Several trails along the river are closed in Fredericton as the capital city remains under a flood warning, along with the rural community of Jemseg. Flood watches were declared for areas around Saint John and Oromocto, while five other locations had advisories in place. A spokesperson for the New Brunswick Emergency Measures Organization said water levels should begin dropping by Friday if the weather remains dry and cool. But Paul Bradley warned that water volumes could easily spike again. "As long as there's snow on the ground somewhere and precipitation, all it takes is the combination of those things flooding into the system that's going to raise the levels again," Bradley said in a Tuesday interview.

He warned people against getting close to the river. "The water is cold. Hypothermia is a risk. The water is moving fast. You can be swept away in a hurry and there's debris floating by it," Bradley said. "That's really our message right now: stay away from the water. And people that live near waterways, if they're not prepared, they should be." Parts of southern, central and northern Ontario remained under flood warnings on Tuesday, according to a government flood map.

'Doing the best to survive': One year on, healing remains elusive for Lapu Lapu victims

At a South Vancouver long-term care home, Jhosie Sico has forgotten what proper sleep feels like, because she now gets up in the middle of the night to change her 30-year-old son's diaper and help turn his body. She never imagined her retirement would be like this before AJ Sico suffered a traumatic brain injury, broken legs and other shattered bones in a car-ramming attack at Vancouver's Lapu Lapu festival last April 26. "I have to take care of him, 24-7, more than full time. It's like, I'm back to taking care of a baby," she said.

Cherry blossoms are transforming springtime Vancouver into a sea of pink and white. But 35-year-old Alejandro Samper prefers to spend part of the spring in his late parent's home country of Colombia. Spring in Vancouver only brings back painful memories, since the loss of his mother, father and sister in the attack. "Every day I break, I cry, feel very intense pain, but I'm still here, right? So, I'm doing the best I can just to survive and live through this," said Samper.

In Burnaby, 54-year-old Roland Nulada is learning how to talk and walk again at his home. He pushes his walker one step at a time as his wife, Carlyn, anxiously follows, celebrating the achievement. "Life isn't the same anymore after the tragedy," said Carlyn Nulada, whose husband suffered a brain injury, a fractured skull, a broken right arm, and a broken right leg in the attack.

A year after the Lapu Lapu tragedy, healing remains elusive for its victims, their families, and the Filipino community that had been celebrating the event named after a national hero when a black SUV plowed through the crowd, killing 11 and injuring dozens. Rev. Francis Galvan, the pastor at Sacred Heart Parish in Delta, B.C., said there are "so many broken relationships," divisions and anger in the community following the attack. Instead of unity, there were protests at the recent Lapu Lapu Day of Togetherness over whether it should have gone ahead, a week before Sunday's anniversary of the attack.

There have been divisions and rival proposals about where to build a Filipino community centre. Some victims and relatives have denounced the handling of donations, feeling neglected by the process and upset by spending of donations on things like healing circles and art therapy that they say ignore their needs. Galvan said the fallout from the attack has been like a continuation of the tragedy. The divisions and disagreements can't be easily solved with a community centre or another fundraiser, although they matter, he said. The priority should be compassion and sensitivity to the needs of victims and families, Galvan said. "The victims and their families, especially those who have died, they have no more voices to say anything," said Galvan, "That's why we pray for them, we become their voice and their family members."

Adam Kai-Ji Lo has been charged with 11 counts of second-degree murder and 31 counts of attempted murder for the attack. No trial date has been set. Alejandro Samper said his parents were the "most generous, kind, beautiful people you would ever meet." "They touched everyone's heart. Anyone who would meet them would instantly be drawn to them. They loved helping other people in need. They loved helping animals. They were truly amazing, incredible people." Samper said healing will be a "lifelong process," since "every day the pain is there, and it's just as intense as the first day."

"I've done a lot of inner work, a lot of healing ceremonies, a lot of counselling, a lot of travelling back home to my country to reconnect with my roots, my family, doing everything I can to just survive and really to just heal," said Samper. The long path to healing is a common thread among the experiences of both survivors and victims' families.

Prosecution wraps up case against Majcher, ex-Mountie accused of foreign interference

Federal prosecutors have abruptly closed their foreign-interference case against former RCMP officer William Majcher on the third day of a B.C. Supreme Court trial slated to last much longer. Prosecutor Charles Hough announced the decision Wednesday morning, just minutes before another former Mountie and associate of Mr. Majcher was set to testify for the Crown. Mr. Majcher is charged with violating the federal Security of Information Act for allegedly helping Chinese police in 2017 prepare to threaten Hongwei (Kevin) Sun, a Vancouver-area real estate investor accused of a massive fraud in China. Justice Martha Devlin noted that the prosecutors' decision to close the Crown's case was unexpected. She adjourned the hearing until Thursday morning so the defence could have time to decide how to proceed before she retires to make her decision.Mr. Majcher's lead lawyer, Ian Donaldson, said he needed the time to decide on his next move.

"I'm not faulting anyone, I'm only saying I only learned this within the last hour and it's a very different case now than I was expecting," Mr. Donaldson told the court. Over two days, the court heard testimony from two Mounties, as well as former RCMP deputy commissioner Peter German and a civilian digital forensics examiner with the force – but very little evidence that was tied directly to Mr. Majcher's alleged crime. Prosecutors signalled in pretrial motions that they would focus on an e-mail he sent to an associate detailing how he would use as leverage an Interpol "red notice," a request to police forces around the world to arrest someone pending legal action in another country – in this instance, China. Mr. Majcher was arrested amid reporting and a national debate on rising foreign interference in Canada that eventually resulted in a national public inquiry. Justice Devlin had already narrowed the scope of the Crown's case in pretrial hearings over the past six months that were just made public last week after Mr. Majcher elected to be tried by judge alone instead of a jury. She ruled that Mr. Majcher's Charter right to be safe from unreasonable search and seizure was violated when Mounties executed a June, 2023, warrant on the Vancouver home of his colleague – the same man who was slated to testify Wednesday before the Crown wrapped its case. Justice Devlin found that Mounties again violated Mr. Majcher's constitutional rights a month later when he was arrested at Vancouver International Airport.

Canadian airfares rise for first time in two years as cost of jet fuel soars

The war in Iran has triggered a reversal in the nearly two-year trend of annual decreases in airfares, with energy shocks from the conflict prompting a year-over-year rise in Canadian ticket prices last month. Statistics Canada data released Monday shows that fares rose 2.9 per cent compared with March, 2025.The last time the consumer price index notched a year-over-year increase for air travel was June, 2024. March fares also rose nearly 5 per cent on a month-to-month basis, bucking their typical seasonal trend. Ballooning jet fuel prices are driving the recent surge, with airlines passing on some of the cost to passengers, said National Bank analyst Cameron Doerksen. Those prices aren't poised to descend any time soon. "We expect fares will remain elevated in the short term, with Air Canada indicating that booking demand has remained strong even in the face of higher fares," he said in a note to investors. "If high fuel prices persist, however, the ability to keep fares high will depend on the strength of demand, noting that higher airfares typically lead to some demand destruction." A separate fare tracker from travel search site Kayak found that domestic prices have gone up even more drastically this month, with round-trip economy flights between Canadian cities costing $385 on average, over 25 per cent more than in early April of 2025. Round-trip flights to Vancouver and Calgary from elsewhere in Canada saw the biggest leap, with prices rising 51 per cent and 40 per cent respectively, according to Kayak. The numbers are based on the platform's search data. International flights saw fare hikes of less than 3 per cent, its figures showed. The U.S.-Israeli war on Iran launched in late February caused an effective shutdown of the Strait of Hormuz, which typically carries about a fifth of the world's crude oil, prompting massive spikes in energy prices. Despite a fragile ceasefire, global jet fuel prices last week remained 105 per cent higher than a year earlier, according to the International Air Transport Association.Even with negotiations between the White House and Tehran seemingly poised to resume, higher energy costs appear likely to persist well into the peak summer travel period, with no end in sight to the effective closure of the strait.

Majcher trial hears three Chinese officers on Vancouver visit went missing for six hours

After three Chinese police officials went missing during a 2018 delegation to Vancouver, RCMP were so concerned they may be attempting to forcibly repatriate economic fugitives that Mounties alerted Canadian border guards, a B.C. Supreme Court heard Tuesday.

RCMP Superintendent Peter Tsui described the incident as he testified on the second day of the William Majcher trial in downtown Vancouver before Justice Martha Devlin. Mr. Majcher, a former Mountie, is charged with violating the federal Security of Information Act for allegedly helping Chinese police in 2017 prepare to threaten Hongwei (Kevin) Sun, a Vancouver-area real-estate investor accused of a massive fraud in China. Mr. Majcher was investigating commercial crime for the Mounties in Vancouver before retiring about 20 years ago to start a new career in Hong Kong as a private financial investigator. Supt. Tsui, who is now in charge of the B.C. RCMP's criminal intelligence unit, told the court at the time of the incident he was the agency's liaison officer in Beijing when he flew back to Canada to host 22 members of China's federal police force. The Chinese police officers had been invited to Toronto and Vancouver to collaborate on financial crime cases involving fugitives who had fled to North America. The delegation took months of diplomatic wrangling between Ottawa and Beijing to organize and the Chinese officers were given strict ground rules beforehand to only work on certain cases and to only engage in activities hosted by the Mounties, Supt. Tsui said.

The Chinese officers were supposed to be escorted by RCMP officers during their nine-day trip to Canada, he testified. "We have no idea where they went and we had to put safeguards in place at the border and at the airports because there's certain individuals in Vancouver that we were concerned about being returned to the PRC," Supt. Tsui testified. He said one woman in Vancouver, in particular, was thought to be a potential target. Supt. Tsui did not testify as to whether Canada was ever told what the three officers were doing. But he said the RCMP immediately told their counterparts in China that the disappearance was unacceptable and eroded trust between the two parties.

Leah West, an associate professor at Carleton University and a former justice department lawyer on national-security matters who has no involvement in the Majcher case, said Tuesday that it was galling to learn the Chinese officers had disappeared despite the supposed supervision of the RCMP. "They didn't sneak in. This was part of a foreign diplomatic trip, so to have that happen shows even less of a respect for Canadian sovereignty," she said in a phone interview. Supt. Tsui testified there was already friction between the two law-enforcement agencies because Canada had rejected a Chinese request the year prior to place two police liaison officers at its Vancouver consulate in addition to the two who were operating with Canada's agreement out of its embassy in Ottawa.Several months after the Vancouver incident, the relationship took another "really significant impact" when the RCMP arrested China's Huawei executive Meng Wanzhou at the direction of the United States as she transited through Vancouver International Airport, Supt. Tsui told court. At the heart of the Crown's case is the allegation that back in the spring of 2017 Mr. Majcher was prepared to "induce by threat, accusation, menace of violence" Mr. Sun to return tens of millions of dollars he allegedly gained through fraud and invested into Vancouver real estate. Mr. Majcher's arrest in the summer of 2023 made headlines worldwide and came amid a national debate on Chinese government interference in Canada, and Ottawa's efforts to stop it.

India Canada Association celebrates Asian Heritage Month at City Hall.

India Canada Association is honoured to take part in Asian Heritage Month celebrations at City Hall. It was a pleasure meeting the Honourable Mayor of Montreal, Soraya Martinez Ferrada, along with members of her council. Grateful for the opportunity to celebrate culture, community, and shared heritage together.

"Kaustuv Basu

GP SINGH Immigration

GP SINGH IMMIGRATION INC.

ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Licenced Immigration Consultant

Refugee Cases | Case Appeal
Family PR | Citizenship
Study Permit | Passport
Super Visa | PR Card renew
Visitor Visa | Hearing Practice

5145597525 | 5146131608

Gaganpreet Singh
(MEngg, RCIC-IRB)
Commissioner of Oath

7914 Rue Lefebvre, LaSalle, QC H8N 2A8

Real INTERNATIONAL EDITION

Desi Times ਦੇਸੀ ਟਾਈਮਜ਼

Weekly

www.desitimes.ca

QCNA

Matrimonial

Canadian Well settled Sikh khatri ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ Canadian Born 1993 Born ਲੜਕੀ ਕੱਦ 5 ਫ਼ੁੱਟ 9 ਇੰਚ, Accounting ਦੀ Degree Holder Air Canada ਦੇ Head Quater Finance department ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਲਈ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ Canadian Born ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ well settled ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾ ਅੱਛੀ ਜਾਬ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ ਤੇ ਦਾੜੀ Trim ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Please Send Biodata and Pictures. Contact : Cell 514-465-8920, Whatsapp 514-465-8920

DESI TIMES WEEKLY | VOLUME 7 | ISSUE #535 | FRIDAY, 24 APRIL , 2026

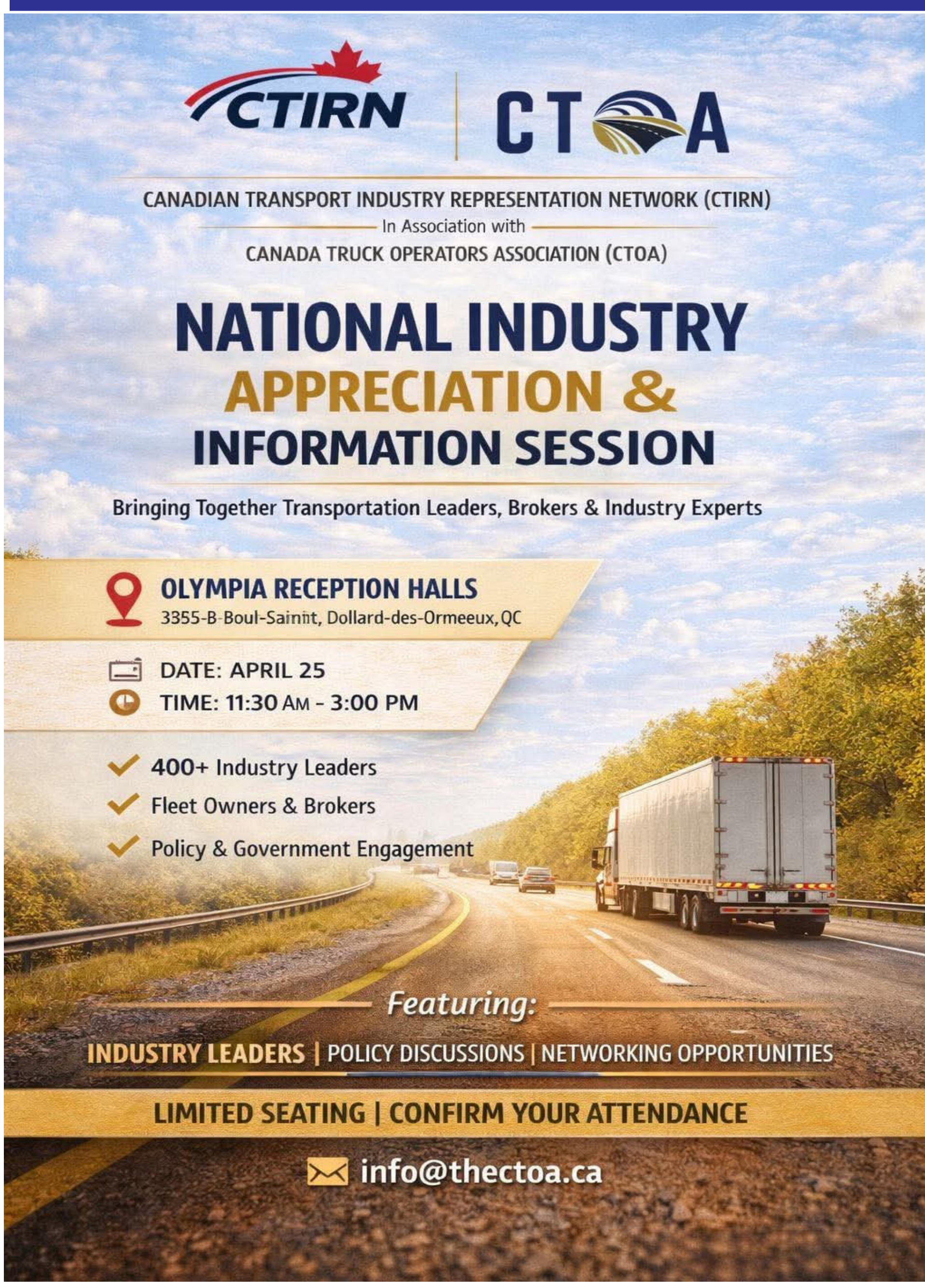

TAK LOGISTICS

Ready to steer your career forward? Join TAK Logistics as an Independent Owner Operator and be part of a team that values professionalism, safety, and excellence. Apply now to start your journey with us by emailing your resume and contact information to

safety@taklogistics.com

20th Edition of SAWID Business Directory.

2026

To publish your advertisement as low as $100 contact:

COMING SOON

singhatthwal@gmail.com
manjeetatthwal@gmail.com
Mobile No. +1 (438) 500-6024
Office number: 514-798-1794
www.sawidcanada.com